

Határozatok Tára

JULIANE KOKOTT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2012. április 19.¹

C-416/10. sz. ügy

**Jozef Križan és társai
kontra
Slovenská inšpekcia životného prostredia**

(A Najvyšší súd Slovenskej republiky [a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Környezet — Hulladéklerakó létesítése — Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Jogosultság kérdéseknek a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra történő előterjesztésére valamely nemzeti alkotmánybíróság határozatát követően — A 2008/1/EK irányelv — A környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése — Az 1999/31/EK irányelv — Hulladéklerakók — A nyilvánosság részvétele — A helyszínről szóló határozathoz való hozzáférés — A tényleges érvényesülés elve — Eljárási hibák orvoslása — A 85/337/EGK irányelv — Köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata — A környezeti hatásvizsgálat aktualitása — A tényleges érvényesülés elve — A nemzeti bíróságok ahhoz való joga, hogy a környezeti hatásvizsgálat aktualitását hivatalból vizsgálják — Ideiglenes intézkedés környezeti ügyekben — Tulajdon törlendő”

Tartalomjegyzék

I – Bevezetés	3
II – Jogi háttér	4
A – Az aarhusi egyezmény	4
B – Az uniós jog	4
1. A KIMCS-irányelv	4
2. A hulladéklerakókról szóló irányelv	7
3. A környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférésről szóló irányelv	8
4. A KHV-irányelv	9

¹ — Eredeti nyelv: német.

C – A szlovák jog	9
III – A tényállás, az alapügy és az előzetes döntéshozatal iránti kérelem	10
A – A helyszínről	10
B – A környezeti hatásvizsgálatról	10
C – A létesítmény integrált engedélyezéséről	11
D – A bírósági eljárásról	11
E – A legfelsőbb bíróság kérdései	12
IV – Jogi értékelés	13
A – Az első kérdésről – a legfelsőbb bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztéséhez való joga	13
B – A második kérdésről – a helyszínről szóló határozathoz való hozzáférés az integrált engedélyezési eljárásban	15
1. A második kérdés elfogadhatóságáról	15
2. Annak szükségességéről, hogy hozzáférést biztosítsanak a helyszínről szóló határozathoz ...	16
a) Információknak az integrált engedélyezési eljárásban történő nyilvánosságra hozataláról	16
b) A helyszínről szóló határozat nyilvánosságra hozataláról	17
3. Az üzleti titkok védelméről	18
4. A közzététel időpontjáról	19
5. A második kérdésre vonatkozó következtetés	21
C – A harmadik kérdésről – a KHV-irányelv alkalmazása	21
1. A KHV-irányelvről	22
a) A KHV-irányelv alkalmazhatóságáról	22
b) A környezeti hatásvizsgálatról szóló határozat érvényességének meghosszabbítására vonatkozó kritériumokról	23
c) A nyilvánosság részvételéről az arról való döntés során, hogy elégséges-e egy régi környezeti hatásvizsgálat	25
d) Közbenső következtetés	25
2. A jogorvoslat elkülönítésének megengedhetőségéről az engedély különböző feltételei tekintetében	26
3. Bizonyos jogkérdések hivatalból történő vizsgálatáról	28
4. A harmadik kérdésre vonatkozó következtetés	30

D – A negyedik kérdésről – ideiglenes intézkedés	31
E – Az ötödik kérdésről – a tulajdonvédelem terjedelme	32
V – Végkövetkeztetések	33

I – Bevezetés

1. Szlovákia legfelsőbb bírósága, a Najvyšší súd Slovenskej republiky több olyan kérdést terjeszt a Bíróság elé, amely egy hulladéklerakó engedélyezésével kapcsolatos rendkívül összetett vitából ered.

2. Különösen azt kell tisztázni, hogy a nyilvánosság számára a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről szóló irányelv² (a továbbiakban: KIMCS-irányelv) szerinti engedélyezési eljárásban biztosítandó részvétel keretében rendelkezésre kell-e bocsátani a hulladéklerakó helyszínének kijelöléséről szóló olyan határozatot, amelyet az engedélyezési eljárástól elkülönített eljárásban hoztak.

3. Ezenkívül az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló irányelv³ (a továbbiakban: KHV-irányelv) alkalmazására vonatkozó kérdések merülnek fel, különösen az időbeli hatállyal, a vizsgálat elégséges aktualitásával és a nyilvánosság részvételével kapcsolatban az arról való döntés során, hogy a vizsgálat még elégségesen aktuális-e.

4. Ezek a környezetjogi kérdések a tényleges érvényesülés elvének a nemzeti közigazgatási és jogorvoslati eljárások kialakítása során történő megvalósulásával kapcsolatos problémákba ágyazódtak be.

5. Így a helyszínről szóló határozathoz való hozzáféréssel összefüggésben felmerül a kérdés, hogy a hozzáférés kezdeti jogellenes megtagadása később a közigazgatási eljárásban orvosolható-e.

6. A környezeti hatásvizsgálat esetleges hiányosságai tekintetében tisztázni kell, hogy az uniós jog megengedi-e, hogy a lerakó integrált engedélye elleni jogorvoslattól elkülönült jogorvoslati eljárást írjanak elő, és hogy a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság az integrált engedéllyel kapcsolatos jogvitában adott esetben vizsgálhatja-e, illetve e bíróságnak kell-e vizsgálnia hivatalból a környezeti hatásvizsgálat hiányosságait.

7. Ezenkívül a legfelsőbb bíróság azt kérdezi, hogy jogosult-e ideiglenes intézkedést hozni, és hogy a két megjelölt irányelv, valamint az aarhusi egyezmény⁴ alkalmazása összeegyeztethető-e a tulajdonhoz való alapvető joggal.

2 — A 2008. január 15-i 2008/1 európai parlamenti és tanácsi irányelv (kodifikált változat) (HL L 24., 8. o.). Ezt az irányelvet 2014. január 7-i hatállyal az ipari kibocsátásokról (a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről) szóló, 2010. november 24-i 2010/75/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 334., 17. o.) váltja fel.

3 — A környezettel kapcsolatos egyes tervek és programok kidolgozásánál a nyilvánosság részvételéről szóló, 2003. május 26-i 2003/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvvel (HL L 156., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 466. o.) módosított, 1985. június 27-i 85/337/EGK tanácsi irányelv (HL L 175., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 248. o.). Ezt az irányelvet 2012. február 16-i hatállyal a 2011. december 13-i 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2012. L 26., 1. o.) kodifikálta és váltotta fel.

4 — A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló egyezmény (HL 2005. L 124., 4. o.).

II – Jogi háttér

A – Az aarhusi egyezmény

8. Az aarhusi egyezmény – amelyet a Közösség 1998. június 25-én írt alá Aarhusban (Dánia)⁵ – 6. cikke a nyilvánosság részvételét írja elő bizonyos tevékenységek engedélyezése során.

9. Az egyezmény 6. cikkének (4) bekezdése a nyilvánosság részvételének minőségét szabályozza:

„Valamennyi Fél biztosítja a nyilvánosság korai fázisban való részvételét, amikor az összes választási lehetőség még nyitott, és hatékony társadalmi részvétel valósulhat meg.”

10. A nyilvánosság részvétele keretében az információkhoz való hozzáférést az egyezmény 6. cikkének (6) bekezdése pontosítja:

„Valamennyi Fél előírja az illetékes hatóságoknak, hogy az érintett nyilvánosságnak biztosítsák a jelen cikkben szabályozott környezeti döntéshozatalban való részvételéhez szükséges összes releváns, a közösségi részvétel idején rendelkezésre álló információba való betekintés lehetőségét, külön kérelemre, amennyiben a nemzeti jog így írja elő, ingyen és azonnal, amint az adott információ rendelkezésre áll. Ez a rendelkezés nem zárja ki a Felek jogát ahhoz, hogy a 4. cikk (3) és (4) bekezdései alapján bizonyos információk kiadását megtagadják.”

11. Az egyezmény 9. cikke a jogorvoslatra vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz. A jelen ügyben a (4) bekezdés bír különös jelentőséggel:

„Az (1) bekezdés kiegészítéseképpen és annak korlátozása nélkül, az (1), (2), és (3) bekezdésben jelzett eljárások elégséges és hatékony jogorvoslatot kell, hogy biztosítsanak, többek között, amennyiben szükséges, a vitatott tevékenység felfüggesztése árán, méltányos, időszerű és nem kizáró módon költséges eljárást követve. [...]”

B – Az uniós jog

1. A KIMCS-irányelv

12. Az alapügy egy 2008. augusztus 18-i határozatot érint. A 2008/1 irányelv 22. cikke szerint ez az irányelv (a továbbiakban: KIMCS-irányelv) már 2008. február 18-án további átmeneti időszak és tartalmi módosítás nélkül kodifikálta a többször módosított 96/61/EK irányelvet⁶. A következőkben ezért a KIMCS-irányelvet a 2008/1 irányelvvel módosított változatban fogom alkalmazni.

13. A (11) preambulumbekkezdés a KHV-irányelvvel fennálló viszonyt szabályozza:

„Ennek az irányelvnek a rendelkezéseit [...] [a KHV-irányelv] rendelkezéseinek sérelme nélkül kell alkalmazni. Az utóbb említett irányelv alkalmazásához szükséges információkat és következtetéseket az engedély megadásakor figyelembe kell venni, ez az irányelv nem befolyásolja a 85/337/EGK irányelv végrehajtását.”

5 — A 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozattal (HL L 124., 1. o.) fogadták el.

6 — A környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről szóló, 1996. szeptember 24-i tanácsi irányelv (HL L 257., 26. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 80. o.).

14. A (24) preambulumbekzdés a nyilvánosság részvételét érinti:

„A nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő hatékony részvételének lehetőséget kell nyújtania a nyilvánosság számára az adott határozatok szempontjából lényeges vélemények és aggodalmak kifejezésére, illetve a döntéshozók számára annak figyelembevételére, növelve ezzel a döntéshozatali folyamat számonkérhetőségét és átláthatóságát, valamint hozzájárulva a környezetvédelemmel kapcsolatos kérdések tudatossá tételéhez és a meghozott határozatok támogatásához. A nyilvánosság számára hozzáférést kell biztosítani különösen a létesítmény működésére és annak lehetséges környezeti hatásaira vonatkozó információhoz, és – bármilyen döntést megelőzően – az új létesítményekkel vagy jelentős változtatásokkal kapcsolatos engedélykérelmekre és magukra az engedélyekre, frissítésükre és a megfelelő ellenőrzési adatokra vonatkozó információhoz.”

15. A KIMCS-irányelv 1. cikke a következőképpen határozza meg az irányelv célját:

„Ennek az irányelvnek a célja, hogy az I. mellékletben felsorolt tevékenységekből származó környezetszennyezés integrált megelőzését és csökkentését valósítsa meg. Olyan intézkedéseket határoz meg, amelyeket a fent említett tevékenységekből származó szennyező anyagok kibocsátásának megelőzésére vagy, ahol az nem lehetséges, a levegőbe, a vízbe vagy a talajba történő kibocsátások csökkentésére dolgoztak ki, beleértve a hulladékokkal kapcsolatos intézkedéseket, a környezet egészének magas szintű védelme érdekében, [...] [a KHV-irányelv] és az egyéb vonatkozó közösségi rendelkezések sérelme nélkül.”

16. Az engedélykérelemmel szemben támasztott követelmények a KIMCS-irányelv 6. cikkéből következnek:

„(1) A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy az illetékes hatósághoz érkező engedélykérelmek tartalmazzák a következők leírását:

a) a létesítmény és annak tevékenysége;

[...]

d) a létesítmény helyének állapota;

[...]

j) a kérelmező által esetlegesen tanulmányozott főbb alternatívák körvonalai.

Az engedélykérelem ugyanakkor tartalmazza az a)–j) pontban említett részletek nem technikai jellegű összefoglalóját.

2) Ahol információt szolgáltatott a 85/337/EGK irányelv követelményeivel összhangban, [...] vagy más jogszabályok teljesítése kapcsán vannak egyéb információk, amelyek ennek a cikknek bármelyik követelményét kielégítik, azokat az információkat bele lehet foglalni, vagy csatolni lehet a kérelemhez.”

17. A KIMCS-irányelv 9. cikke az engedély tartalmára vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy az engedély tartalmazza valamennyi szükséges intézkedést a 3. és 10. cikkben említett engedélyezési követelmények teljesítéséhez, hogy a környezet egészének magas szintű védelme valósuljon meg a levegő, a víz és a talaj védelme által.

(2) Új létesítmény vagy jelentős változtatás esetén, ahol a 85/337/EGK irányelv 4. cikke alkalmazandó, az irányelv 5., 6. és 7. cikke értelmében kapott minden vonatkozó információt vagy következtetést figyelembe vesznek az engedély megadására irányuló eljárás céljából.

[...]

(4) A 10. cikk sérelme nélkül, a (3) bekezdésben említett kibocsátási határértékek és az azokkal egyenértékű paraméterek és műszaki intézkedések az elérhető legjobb technikákon alapulnak anélkül, hogy előírnák bármilyen meghatározott technika vagy technológia használatát, de figyelembe véve az érintett létesítmény műszaki jellemzőit, földrajzi elhelyezkedését és a helyi környezeti feltételeket. Az engedély feltételei minden körülmény esetén tartalmaznak intézkedéseket a nagy távolságra jutó vagy határokon áttérjedő szennyezés minimalizálásával kapcsolatban, és a környezet egészségének magas szintű védelmét biztosítják.”

18. A KIMCS-irányelv 15. cikke a nyilvánosság részvételét szabályozza:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy az érintett nyilvánosság kellő időben hatékony lehetőséget kapjon a következő eljárásokban történő részvételre:

- a) az új létesítmények iránti engedély kiadása;
- b) [...]

Az ilyen részvételre vonatkozóan az V. mellékletben meghatározott eljárást kell alkalmazni.

(2) [...]

(4) Az (1) és (2) bekezdés a környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2003. január 28-i 2003/4/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikkének (1), (2) és (4) bekezdésében meghatározott korlátozásokra is figyelemmel alkalmazandó.”

19. A KIMCS-irányelv 16. cikke az aarhusi egyezmény 9. cikke (2) bekezdésének átültetésével a jogorvoslatra vonatkozó különleges rendelkezéseket tartalmaz.

20. Az V. melléklet pontosítja, hogy milyen információkat kell a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tenni:

„1. A nyilvánosságot (közzététel vagy más alkalmas eszköz, például, ha rendelkezésre áll, elektronikus média útján) a döntéshozatali eljárás kezdetén, vagy legkésőbb amint az információ ésszerű módon rendelkezésre bocsátható, tájékoztatják a következőket illetően:

- a) az engedélyezési kérelem vagy, adott esetben, az engedély vagy az engedély feltételeinek a frissítésére vonatkozó javaslat a 15. cikk (1) bekezdésével összhangban, beleértve a 6. cikk (1) bekezdésében felsorolt pontok leírását;

[...]

- c) a döntéshozatalért, a releváns információk szolgáltatásáért, az észrevételek és kérdések fogadásáért felelős hatáskörrel rendelkező hatóságok adatai, valamint az észrevételek vagy kérdések továbbítására vonatkozó határidők részletei;

[...]

- f) a releváns információk rendelkezésre bocsátása idejének és helyének, vagy módjának a megjelölése;

[...]

2. A tagállamok biztosítják, hogy megfelelő időkereteken belül az érintett nyilvánosság számára rendelkezésre bocsátják a következőket:

- a) a nemzeti jogszabályokkal összhangban a főbb jelentések és javaslatok, amelyek az érintett nyilvánosságnak az 1. ponttal összhangban történő tájékoztatásakor a hatáskörrel rendelkező hatóságnál vagy hatóságoknál fellelhetők;
- b) a [környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2003. január 28-i] 2003/4/EK [európai parlamenti és tanácsi] irányelv rendelkezéseivel összhangban az 1. pontban említett információktól eltérő olyan információ, amely a 8. cikkkel összhangban a határozat szempontjából lényeges, és amely csak akkor válik hozzáférhetővé, miután az érintett nyilvánosságot az 1. ponttal összhangban tájékoztatták.”

21. A nyilvánossággal folytatott konzultációt az V. melléklet 3. és 4. pontja szabályozza:

- „3. Az érintett nyilvánosságnak jogában áll észrevételeit és véleményét a határozat meghozatala előtt a hatáskörrel rendelkező hatóság felé eljuttatni.
4. A határozatok [helyesen: A határozat] meghozatalakor az e melléklet értelmében folytatott konzultációk eredményeit kellő mértékben figyelembe veszik.”

2. A hulladéklerakókról szóló irányelv

22. A hulladéklerakókról szóló irányelv⁷ a hulladéklerakók létesítését és üzemeltetését szabályozza.

23. Az 1. cikk (2) bekezdése szerint a hulladéklerakókról szóló irányelv a KIMCS-irányelv hatálya alá tartozó lerakókkal szemben támasztott műszaki követelményeket tartalmazza:

„A hulladéklerakók műszaki jellemzőit illetően ez az irányelv tartalmazza a 96/61/EK irányelv hatálya alá tartozó lerakókra vonatkozó műszaki követelményeket, abból a célból, hogy a fenti irányelvben leírt általános követelmények konkrét megfogalmazást nyerjenek. Ha ennek az irányelvnek a követelményeit betartják, a 96/61/EK irányelv idevágó követelményei is teljesülnek tekintendők.”

24. A hulladéklerakókról szóló irányelv 7. cikke az engedélykérelem tartalmát szabályozza. Ennek különösen a következőket kell tartalmaznia:

„d) a helyszín leírása, beleértve annak hidrogeológiai és geológiai jellemzését”.

25. Az engedély megadásának feltételei a 8. cikkből következnek:

„A tagállamok intézkedéseket tesznek annak elérésére, hogy:

- a) az illetékes hatóság csak akkor adjon ki engedélyt hulladéklerakó létesítésére, ha az alábbi feltételek teljesülnek:
 - i. A 3. cikk (4) és (5) bekezdésének sérelme nélkül a hulladéklerakó projekt megfelel az ezen irányelvben foglalt, rá vonatkozó követelményeknek, beleértve a mellékletekben foglalt követelményeket is;

7 — A 2003. szeptember 29-i 1882/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL L 284., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 4. kötet, 447. o.) módosított, 1999. április 26-i 1999/31/EK tanácsi irányelv (HL L 182., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 4. kötet, 228. o.).

ii. [...]”

26. A hulladéklerakókról szóló irányelv I. melléklete a hulladéklerakókkal és különösen azok elhelyezésével szemben támasztott követelményeket pontosítja:

„1. Elhelyezés

1.1. Hulladéklerakó helyének megválasztásánál az alábbiakkal kapcsolatos követelményeket kell figyelembe venni:

- a) a hulladéklerakó határának lakó- és üdülőövezetektől, vízi utaktól, felszíni vizektől és más mezőgazdasági vagy lakott területektől való távolságát;
- b) talajvíz, parti víz vagy környezetvédelmi övezetek előfordulását a területen;
- c) a terület földtani és hidrogeológiai adottságait;
- d) árvíz, felszínsüllyedés, földcsuszamlás- vagy lavinaveszélyt a területen;
- e) a természeti vagy kulturális örökség védelmét a területen.

1.2. A hulladéklerakót csak akkor lehet engedélyezni, ha a helyszín adottságai, tekintettel a fenti követelményekre vagy a szükséges védelmi intézkedésekre, arra utalnak, hogy a hulladéklerakó nem okoz jelentős környezeti veszélyt.”

3. A környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférésről szóló irányelv

27. A KIMCS-irányelv 15. cikkének (3) bekezdése a környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférésről szóló irányelvre⁸ (a továbbiakban: a környezeti információkról szóló irányelv) hivatkozik. A 4. cikk a kivételeket szabályozza:

„(1) [...]

(2) A tagállamok előírhatják a környezeti információ kérésének visszautasítását, ha az információ közzététele hátrányosan befolyásolná a következőket:

[...]

- d) üzleti titok vagy üzemi titok, amennyiben e jelleget nemzeti vagy közösségi jogszabály írja elő a jogos gazdasági érdekek védelme céljából, beleértve a statisztikai titok és az adótitok megőrzéséhez fűződő közérdeket;

[...]

Az (1) és (2) bekezdésben említett megtagadás alapját szűken kell értelmezni, minden egyes esetben figyelembe véve a közzététel által szolgáltatott közérdeket. Az egyes esetekben a közzététel által szolgáltatott közérdeket mérlegelni kell a megtagadás által szolgáltatott érdekekkel szemben. A tagállamok nem rendelhetik el a kérés megtagadását a (2) bekezdés a), d), f), g) és h) pontja alapján, ha az a környezetbe történő kibocsátással kapcsolatos információt érint.

8 — A környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférésről és a 90/313/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. január 28-i 2003/4/EK európai parlamenti és tanács irányelv (HL L 41., 26. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 375. o.).

[...]

(3) [...]

(4) A kérelmező által igényelt és a hatóságok birtokában lévő vagy a hatóságok számára tárolt környezeti információt részben kell rendelkezésre bocsátani, amennyiben lehetőség nyílik az (1) bekezdés d) és e) pontjának vagy a (2) bekezdés hatálya alá tartozó információk a kért információ többi részétől történő elkülönítésére.”

4. A KHV-irányelv

28. A KHV-irányelv 1. cikkének (2) bekezdése az engedély fogalmát a következőképpen határozza meg:

„a hatáskörrel rendelkező hatóság vagy hatóságok olyan döntése, amely feljogosítja a projektgazdát a projekt elvégzésére.”

29. A KHV-irányelv 2. cikkének (1) bekezdése a környezeti hatásvizsgálat elvégzésére vonatkozó alapvető kötelezettséget tartalmazza:

„A tagállamok meghoznak minden olyan intézkedést, amely ahhoz szükséges, hogy az engedély megadása előtt többek között a jellegüknél, méretüknél vagy elhelyezkedésüknél fogva a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló projektek esetében hatásvizsgálatot végezzenek. Ezeket a projekteket a 4. cikk határozza meg.”

30. A KHV-irányelv 10a. cikke az aarhusi egyezmény 9. cikke (2) bekezdésének átültetésével a jogorvoslatra vonatkozó különös rendelkezéseket tartalmaz.

C – A szlovák jog

31. Szlovákiában a KIMCS-irányelvet a 245/2003 törvény ültette át. A jelen eljárás szempontjából különösen a 8. § (3) és (4) bekezdése bír jelentőséggel, amely a más közigazgatási eljárásokhoz való viszonyt szabályozza:

„(3) Amennyiben olyan integrált működési engedélyről van szó, amely egyúttal valamely új építménynek vagy valamely meglévő építmény módosításának az engedélyezését követeli meg, az eljárásnak építési engedélyezési eljárás is részét képezi. Az építésügyi hatóság az integrált engedélyezési eljárás keretében az érintett hatóság jogállásával rendelkezik (10. §, (2) bekezdés).

(4) A területrendezési eljárás, az üzem környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata és a súlyos ipari balesetek elkerülésével kapcsolatos feltételek meghatározása nem képezi az integrált engedélyezési eljárás részét.”

32. Ezenkívül utalni kell a 11. § (2) bekezdésének g) pontjára, amely előírja, hogy az engedélykérelemmel együtt be kell nyújtani az esetleges helyszínről szóló határozatot.

„A kérelemhez mellékelni kell a következőket:

[...]

a területrendezésről szóló határozat, amennyiben új létesítményről vagy valamely meglévő létesítmény bővítéséről van szó,

[...]”

III – A tényállás, az alapügy és az előzetes döntéshozatal iránti kérelem

33. Az alapügy egy hulladéklerakó építését érinti a szlovákiai Bazin városában. Egy hajdani téglagyár területén több évtizede egy régi hulladéklerakó található. Most egy ugyanazon a területen található egykori agyagbányában új hulladéklerakót akarnak építeni.

34. Ez a terv az iratok szerint három egymásra épülő határozat tárgyát képezte, amelyeket önálló közigazgatási eljárásokban hoztak. A város és a regionális városrendezési hatóság határozta meg a helyszínt, a környezetvédelmi minisztérium döntött a környezetre gyakorolt hatásokról, és végül a környezetvédelmi felügyelőség kétszintű eljárásban integrált létesítményengedélyt adott ki. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet az utóbbi határozattal kapcsolatos jogvitában terjesztették elő.

A – A helyszínről

35. 1997. június 26-án Bazin városa a 2/1997. sz. általános rendelkezés formájában szabályozási tervet fogadott el, amelynek egyik része hulladéklerakó építését írta elő a város közvetlen közelében (kb. 300 m) található egykori agyagbánya területén. A város azonban ezt a tervet 2002-ben módosította, 2006-ban pedig, miután a szlovák alkotmánybíróság a meglévő tervet megsemmisítette, új tervet fogadott el, minek során ez utóbbiak előírták, hogy az érintett területen *nem* építhető hulladéklerakó.

36. Mindazonáltal az Ekologická skládka a.s. társaság már 2002. augusztus 7-én kérte az új hulladéklerakó helyszínének kijelölését. A város ezt a kérelmet 2006. november 30-án elutasította, a pozsonyi regionális építésügyi hivatal azonban ezt a határozatot 2007. május 7-én megváltoztatta, és területhasználatra vonatkozó engedélyt adott ki, amelyben kijelölték a lerakó helyszínét.

37. Ennek a közigazgatási eljárásnak a keretében egyes lakók (a továbbiakban: Križan és társai) kifogásokat terjesztettek elő. Különösen a 2006. évi módosított rendezési terv megsértését, valamint a regionális építésügyi hivatal alkalmazottainak részrehajlását kifogásolták. Őket azonban azzal az indokkal zárták ki az eljárásból, hogy az eljárás e szakaszában jogaik nincsenek közvetlenül érintve. A módosítás tárgyában hozott határozat ezért nem foglalkozott ezekkel a kifogásokkal.

38. Bazin városának a módosítás tárgyában hozott határozattal szemben benyújtott keresetét elutasították, mivel a város ebben az eljárásban nem lehetett egyúttal elsőfokú közigazgatási hatóság és az eljárásban részt vevő fél is.⁹ Križan és társai azt állítják, hogy eredményesen indíthattak volna pert az eljárásból való kizárásuk miatt¹⁰, a helyszínről szóló határozat azonban időközben jogerőre emelkedett.

B – A környezeti hatásvizsgálatról

39. A Pezinské tehelne a.s. társaság 1998. december 16-i kérelmére a környezetvédelmi minisztérium elvégezte a lerakóval kapcsolatos projekt környezeti hatásvizsgálatát, majd 1999. július 26-án végleges véleményt adott ki a környezetre gyakorolt hatásokra vonatkozóan (a továbbiakban: KHV-vélemény).

40. A helyszín kijelölése iránti eljárással párhuzamosan a környezetvédelmi minisztérium a Pezinské tehelne a.s. kérelmére a 2006. március 27-i határozattal 2008. február 1-jéig meghosszabbította a KHV-vélemény érvényességét.

9 — A legfelsőbb bíróság 2010. szeptember 14-i határozata (I Szo 373/2009, az Ekologická skládka 2012. december 15-i beadványának 15. melléklete, 82. és azt követő oldalak).

10 — A legfelsőbb bíróság 2010. június 17-i (Szp 52/2009) és 2011. szeptember 28-i (Szp 3/2011) határozatára hivatkoznak.

C – A létesítmény integrált engedélyezéséről

41. A két említett eljárás befejezését követően a szlovák környezetvédelmi felügyelőség az Ekologická skládka 2007. szeptember 25-i kérelmére megindította a KIMCS-irányelvet átültető 245/2003 törvény szerinti integrált eljárást. 2007. október 17-én a környezetvédelmi felügyelőség közzétette a kérelmet, és megindította a nyilvánosság részvételével kapcsolatos eljárást.

42. Az elsőfokú közigazgatási eljárás keretében Križan és társai, valamint Bazin városa arra hivatkoztak, hogy a kérelem nem volt teljes, mivel nem tartalmazta a létesítmény helyére vonatkozó határozatot, amely mellékletet pedig a törvény írja elő. A környezetvédelmi felügyelőség felhívására az Ekologická skládka társaság benyújtotta a regionális építésügyi hivatalnak a létesítmény helyére vonatkozó végleges határozatát, de figyelmeztetett, hogy az üzleti titokként védelemben részesül, és ezért azt nem tették hozzáférhetővé.

43. 2008. január 22-én a környezetvédelmi felügyelőség kibocsátotta a hulladéklerakóra vonatkozó építési és üzembehelyezési integrált engedélyt.

44. E határozat ellen Križan és társai, valamint Bazin városa fellebbezést nyújtott be, amelynek tárgyában szintén a környezetvédelmi felügyelőség határozott. A fellebbezők különösen a rendezési terv megsértését kifogásolták, valamint azt, hogy a létesítmény helyére vonatkozó határozatot visszatartották tőlük. A tervezett hulladéklerakó nincs kellő távolságra a lakóövezettől, és nem egyeztethető össze a környezet teljes körű védelmével.

45. Ebben az eljárásban a környezetvédelmi felügyelőség a létesítmény helyére vonatkozó határozatot 2008. március 14. és 2008. április 14. között közzétette a hivatal hirdetőtábláján. A 2008. augusztus 18-i határozatával a fellebbezést elutasította. A rendezési terv megsértésére vonatkozó kifogással kapcsolatban a környezeti felügyelőség megállapította, hogy azt a helyszínről szóló határozattal kapcsolatos eljárásban kellett volna felhozni.

D – A bírósági eljárásról

46. A környezeti felügyelőség 2008. augusztus 18-i másodfokú határozata ellen Križan és társai, valamint Bazin városa keresetet nyújtott be a pozsonyi regionális bírósághoz, amely azt a 2008. december 4-i ítélettel elutasította.

47. A fellebbezési eljárásban a legfelsőbb bíróság először a 2009. április 6-i közbenső ítélettel felfüggesztette az integrált engedély végrehajtását, majd később a 2009. május 28-i ítélettel azt megsemmisítette. Indokolásként a helyszínről szóló határozat késői közzétételét vette figyelembe, és kifogásolta az építési projekt környezetre gyakorolt hatásairól szóló határozat meghosszabbítását.

48. E határozatokkal szemben az Ekologická skládka alkotmányossági kifogást emelt az alkotmánybíróság előtt. Az alkotmánybíróság a 2010. május 27-i ítélettel hatályon kívül helyezte a legfelsőbb bíróság 2009. április 6-i közbenső végzését, valamint a 2009. május 28-i ítéletét, és az ügyet visszautalta a legfelsőbb bíróság elé új eljárás lefolytatása céljából.

49. Indokolásként az alkotmánybíróság különösen azt fejtette ki, hogy a legfelsőbb bíróság a megtámadott ítéletben nem vizsgálta megfelelően, hogy a jogorvoslati eljárásban biztosították-e az integrált engedélyezési eljárás értelmében a nyilvánosság elégséges részvételét. Eljárásjogilag ez nem kizárt.

50. Az alkotmánybíróság ezenkívül kifogásolta a környezeti hatásokról szóló határozat érvényességének meghosszabbítására vonatkozó megállapításokat. E határozat nem képezte az eljárás tárgyát, mivel a fellebbezők annak jogellenességét a keresetükben nem kifogásolták, és a KHV-velemény vizsgálatára egy különleges eljárást írtak elő.

E – A legfelsőbb bíróság kérdései

51. A visszautalást követően az eljárás ismét a legfelsőbb bíróság előtt van folyamatban, amely a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

1. Az uniós jog (jelesül az EUMSZ 267. cikk) kötelezi-e valamely tagállam legfelsőbb bíróságát, illetve lehetővé teszi-e e bíróság számára, hogy hivatalból előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesszen az Európai Unió Bírósága elé akkor is, ha az alapeljárásban a következő helyzet áll fenn: az alkotmánybíróság hatályon kívül helyezte a legfelsőbb bíróságnak az elsődlegesen a környezetvédelemre vonatkozó uniós szabályozás alkalmazásán alapuló ítéletét, arra kötelezve e bíróságot, hogy alkalmazkodjon az alkotmánybíróságnak az igazságszolgáltatási eljárásban részt vevő fél alkotmányos eljárási és anyagi jogai megsértésén alapuló jogi értékeléseihez anélkül, hogy figyelembe vette volna a jogvita uniós vonatkozásait? Más szóval: amikor az alkotmánybíróság, mint az ügyben utolsó fokon eljáró bíróság nem jut arra a következtetésre, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelmet kell az Európai Unió Bírósága elé terjeszteni, és átmenetileg kizárta a megfelelő környezethez és az ennek védelméhez való jog alkalmazását az alapeljárásban.
2. Lehetséges-e az integrált megelőzés alapvető célkitűzésének megvalósítása – amely mindenekelőtt a KIMCS-irányelv (8), (9) és (23) preambulumbekzdéséből, 1. és 15. cikkéből, valamint általánosságban a környezetvédelemre vonatkozó közösségi jogból következik –, azaz a szennyezés megelőzése és csökkentése a nyilvánosságban azon cél megvalósításában való részvételével is, hogy a környezet egészének magas szintű védelmét lehessen elérni egy olyan eljárás által, amelyben az érintett nyilvánosság az integrált megelőzésre vonatkozó eljárás megindításának időpontjában nem rendelkezik garantált hozzáféréssel a teljes vonatkozó dokumentációhoz (a KIMCS-irányelv 15. cikkével összefüggésben értelmezett 6. cikke), különösen egy hulladéklerakó helyére vonatkozó határozathoz, majd ezt követően az elsőfokú eljárásban a hiányzó dokumentumot a kérelmező jogalany azzal a feltétellel csatolja, hogy ezt ne tegyék hozzáférhetővé az eljárás többi résztvevője számára, mivel az üzleti titok által védett anyagról van szó? Más szóval: megalapozottan állítható-e, hogy a létesítmény helyéről szóló határozat (különösen ennek indokolása) lényegileg befolyásolja érvelések, észrevételek vagy egyéb releváns elemek előadását?
3. Teljesülnek-e a KHV-irányelv célkitűzései, különösen a környezetre vonatkozó uniós jog, és közelebbről a 2. cikkben előírt azon feltétel vonatkozásában, miszerint meghatározott projekteket engedélyezésük előtt környezetvédelmi hatásvizsgálatnak kell alávetni, abban az esetben, ha az eredetileg a környezetvédelmi minisztérium által 1999-ben megfogalmazott vélemény, amely a múltban egy környezeti hatásvizsgálati eljárást zárt le, egy egyszerű határozattal több évre meghosszabbításra kerül új környezeti hatásvizsgálati eljárás lefolytatása nélkül? Más szóval: megállapítható-e, hogy a KHV-irányelv értelmében kibocsátott határozat korlátlanul érvényes?
4. A KIMCS-irányelvben (jelesül preambulumban, valamint 1. és 16. cikkében) előírt általános feltétel – amelynek alapján a tagállamok a szennyezés megelőzését és csökkentését azzal is biztosítják, hogy az érintett nyilvánosság számára igazságos, méltányos és gyors közigazgatási vagy bírósági eljárás lehetőségét adják meg – a KHV-irányelv 10a. cikkével és az aarhusi egyezmény 6. cikkével, valamint 9. cikkének (2) és (4) bekezdésével összefüggésben értelmezve magában foglalja-e a hivatkozott nyilvánosság azon lehetőségét is, hogy ideiglenes közigazgatási

vagy bírósági intézkedés (például egy integrált határozat végrehajtását felfüggesztő végzés) elfogadását kérik a nemzeti jognak megfelelően, amely ideiglenesen, tehát az érdemi határozat meghozataláig, lehetővé teszi a tervezett létesítmény megvalósításának felfüggesztését?

5. Lehetséges-e, hogy az a bírósági határozat, amellyel a KIMCS-irányelvben, a KHV-irányelvben, illetve az aarhusi egyezmény 9. cikkének (2) és (4) bekezdésében rögzített feltétel kerül megvalósításra – tehát a nyilvánosságnak a méltányos bírósági védelemhez való, e rendelkezésekben rögzített jogának alkalmazása az Európai Unió környezetvédelmi politikájáról szóló EUMSZ 191. cikk (1) és (2) bekezdésének értelmében –, jogellenesen megsérti valamely létesítmény üzemeltetőjének a többek között az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikke által biztosított tulajdonhoz való jogát, például azon tény okán, hogy a bírósági eljárás során megsemmisítik a kérelmezőnek az új létesítményre vonatkozó végleges integrált engedélyét?

52. Križan és társai, Bazin városa, a pozsonyi szlovák környezeti felügyelőség és az Ekologická skládka a.s., valamint a Cseh Köztársaság, az Osztrák Köztársaság, a Szlovák Köztársaság és az Európai Bizottság nyújtott be beadványt. A 2012. január 17-i tárgyaláson ezenkívül a Francia Köztársaság vett részt, miközben az Ekologická skládka nem jelent meg a tárgyaláson.

IV – Jogi értékelés

A – Az első kérdésről – a legfelsőbb bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztéséhez való joga

53. Az első kérdéssel a legfelsőbb bíróság lényegében azt szeretné megtudni, hogy az alkotmánybíróság ítélete kizárja-e az előzetes döntéshozatal iránti kérelem benyújtását. A legfelsőbb bíróság ugyanis a nemzeti jog szerint köteles az alapügyet az alkotmánybíróság álláspontjának figyelembevételével eldönteni. Ezenkívül a kérdés arra is irányul, hogy a kérelem hivatalból, azaz a felek megfelelő kérelme nélkül előterjeszhető-e.

54. Ezzel szemben az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásában szintén jelzett azon kérdést, hogy az uniós jog lehetővé teszi-e, vagy akár megköveteli-e, hogy a legfelsőbb bíróság bizonyos *jogkérdésekkel* hivatalból foglalkozzon, a harmadik kérdéssel összefüggésben fogom vizsgálni.¹¹ Az ítélezési gyakorlat szerint maga az érintett rendelkezés ugyanis meghatározó jelentőséggel bírhat abból a szempontból, hogy azzal hivatalból kell-e foglalkozni.¹² A legfelsőbb bíróság pedig csak az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésben felvetett jogkérdésekkel összefüggésben említi a hivatalbóli vizsgálat lehetőségét.

55. Az ítélezési gyakorlat szerint az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nem zárják ki sem az alkotmánybíróság rendelkezései, sem a felek arra irányuló kérelmének hiánya, hogy kérdéseket terjesszenek a Bíróság elé.

11 — Lásd a lenti D. 3. pontban (152. és azt követő pontok).

12 — Így a C-240/98-C-244/98. sz., Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben 2000. június 27-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-4941. o.) 26. pontja, a C-473/00. sz. Cofidis-ügyben 2002. november 21-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-10875. o.) 33. pontja és a C-168/05. sz. Mostaza Claro ügyben 2006. október 26-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-10421. o.) 29. pontja a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) 6. cikke (1) bekezdésének tartalmán alapul.

56. A nemzeti bíróságok az EUMSZ 267. cikk szerint a lehető legszélesebb – azaz akár hivatalból, akár a felek kérelmére fennálló¹³ – lehetőséggel rendelkeznek arra, hogy a Bírósághoz forduljanak, ha azt állapítják meg, hogy az előttük folyamatban lévő ügyben az uniós jog valamely rendelkezésének értelmezésére vagy érvényességére vonatkozó, a Bíróság döntését igénylő kérdés merül fel.¹⁴

57. Az a bíróság, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése szerint *köteles* a Bírósághoz fordulni, amennyiben e bíróság előtt az uniós jog értelmezésével kapcsolatos kérdések merülnek fel. E rendelkezés értelmében a jogorvoslat tárgyát kell, hogy képezhesse az uniós jog helyes alkalmazása¹⁵, mivel a legfelsőbb szintű bíróságok kérdés előterjesztésére vonatkozó kötelezettségének célja annak megakadályozása, hogy valamely tagállamban olyan nemzeti ítélkezési gyakorlat alakuljon ki, amely nem áll összhangban az uniós jog rendelkezéseivel¹⁶.

58. Abból a megállapításból indulok ki, hogy Szlovákia legfelsőbb bírósága – legalábbis az alapügyben – az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése szerinti bíróság. A határozatait a szlovák alkotmánybíróság felülvizsgálhatja, ez a bíróság azonban csak a szlovák alkotmány figyelembevételét biztosítja, és nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy az uniós jog nemzeti hatóságok és bíróságok általi betartását ellenőrizze.¹⁷

59. A Bíróság megállapította, hogy az olyan nemzeti szabály, amelynek értelmében a nem utolsó fokon eljáró bíróságokat kötik a felsőbb szintű bíróság által tett megállapítások, még nem fosztja meg őket attól a lehetőségtől, hogy az ezen érdemi megállapításokkal érintett uniós jogi rendelkezések értelmezésével kapcsolatban a Bírósághoz kérdéseket terjesszenek elő. A nem utolsó fokon eljáró bíróság szabadon dönthet arról, hogy – amennyiben úgy ítéli meg, hogy a felsőbb fokú bíróság által végzett jogi értékelés az Unió jogával ellentétes ítélethez vezetne – a vonatkozó kérdéseket a Bíróság elé terjessze.¹⁸

60. Az uniós jog elsőbbségének biztosítása érdekében az említett együttműködési rendszer működése is azt igényli, hogy a nemzeti bíróság – az eljárás általa megfelelőnek tartott bármely pillanatában, és akár az alkotmányosság vizsgálatára irányuló közbenső eljárást követően is – szabadon fordulhasson a Bírósághoz az általa szükségesnek tartott bármely kérdéssel előzetes döntéshozatal céljából.¹⁹

61. Egyébként a Bíróság által az előzetes döntéshozatali eljárás során hozott ítélet az alapügy elbírálásánál a nemzeti bíróságra nézve kötelező erejű. Az a nemzeti bíróság tehát, amely korábban már élt az EUMSZ 267. cikk második albekezdésében részére biztosított lehetőséggel, kötve van az alapügy elbírálásánál a Bíróság által a szóban forgó rendelkezések tekintetében adott értelmezéshez, és adott esetben figyelmen kívül kell hagynia a felsőbb szintű bíróság megállapításait, ha úgy ítéli meg, hogy ezen értelmezésre való figyelemmel azok nem felelnek meg az uniós jognak.²⁰

13 — A C-104/10. sz. Kelly-ügyben 2011. július 21-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-6813. o.) 61. pontja.

14 — A C-173/09. sz. Elchinov-ügyben 2010. október 5-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-8889. o.) 26. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

15 — A C-99/00. sz. Lyckeskog-ügyben 2002. június 4-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-4839. o.) 17. és 18. pontja.

16 — A 15. lábjegyzetben hivatkozott Lyckeskog-ügyben hozott ítélet 14. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

17 — Lásd a szlovák alkotmánybíróság 2010. május 27-i ítéletének (I. ÚS 223/09–131., az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 9. melléklete) 16. pontját.

18 — A 14. lábjegyzetben hivatkozott Elchinov-ügyben hozott ítélet 27. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

19 — A C-188/10. és C-189/10. sz., Melki egyesített ügyekben 2010. június 22-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-5667. o.) 52. pontja.

20 — A 14. lábjegyzetben hivatkozott Elchinov-ügyben hozott ítélet 29. és azt követő pontja, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

62. Jóllehet ezeket a megállapításokat olyan bíróságok tekintetében mondták ki, amelyek nem utolsó fokon járnak el, annál inkább érvényesnek kell lenniük azonban az olyan bíróságok vonatkozásában, amelyek az uniós joggal kapcsolatos kérdésekben utolsó fokon járnak el, mindazonáltal a nemzeti alkotmányjog figyelembevételét tekintetében alkotmánybírói felügyeletnek vannak alávetve. A nemzeti alkotmányjog az egyszerű jogot megelőzheti ugyan, az uniós jog alkalmazását azonban nem zárhatja ki.²¹

63. Következésképpen az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy valamely tagállam azon bíróságát, amelynek az uniós jog értelmezésével kapcsolatos határozatai ellen nincs jogorvoslati lehetőség, az EUMSZ 267. cikk arra kötelezi, hogy az uniós jognak valamely folyamatban lévő jogvitában történő alkalmazását illető kétség esetén a felek kérelmének hiányában is hivatalból terjesszen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet az Európai Unió Bírósága elé, jóllehet a tagállam alkotmánybírója a jogvitában már eljár, és felhívta az előbb említett bíróságot, hogy a jogvitában a nemzeti alkotmányjoggal kapcsolatos fejtegetései figyelembevételével határozzon.

B – A második kérdéstről – a helyszínről szóló határozathoz való hozzáférés az integrált engedélyezési eljárásban

64. A második kérdés a hulladéklerakó helyére vonatkozó határozathoz való hozzáférést érinti az integrált engedélyezési eljárásban.

65. Az elsőfokú közigazgatási hatósági eljárásban ezt a határozatot először üzleti titoknak minősítették, és ezért nem tették közzé. A másodfokú közigazgatási hatósági eljárásban azonban e határozatot a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tették. A legfelsőbb bíróság azt szeretné megtudni, hogy ez az eljárás összeegyeztethető-e a KIMCS-irányelvvel.

66. Azt kell tehát megvizsgálni, hogy a helyszínről szóló határozat az olyan információk közé tartozik-e, amelyeket az integrált engedélyezési eljárásban főszabály szerint a nyilvánosság számára közzé kell tenni (erről a 2. pontban), majd azt, hogy az üzleti titok védelme mennyiben igazolja a közzététel alóli kivételt (erről a 3. pontban), végül pedig azt, hogy a másodfokú közigazgatási hatósági eljárásban történt közzététel eleget tett-e az uniós jog által támasztott követelményeknek, vagy arra túl későn került sor (erről a 4. pontban). Először azonban az e kérdés elfogadhatóságát illetően felmerült kétségekre kell kitérni (erről az 1. pontban).

1. A második kérdés elfogadhatóságáról

67. Az Ekologická skládka kifejti, hogy a szlovák jog szerint a helyszínről szóló határozat független a létesítmény integrált engedélyezésétől (a 245/2003 törvény 8. §-ának (4) bekezdése). A helyszínről szóló határozat az integrált engedélyezési eljárásban már nem kérdőjelezhető meg. Közzétételre tehát nem volt szükség. Az Ekologická skládka ebből egyenesen arra következtet, hogy a második kérdés az alapügy kimenetele szempontjából irreleváns, és ezért elfogadhatatlan.

68. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azonban a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság általi

21 — A 11/70. sz. Internationale Handelsgesellschaft ügyben 1970. december 17-én hozott ítélet (EBHT 1970., 1125. o.) 3. pontja és a C-409/06. sz. Winner Wetten ügyben 2010. szeptember 8-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-8015. o.) 61. pontja.

elutasítása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog értelmezése, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdésekre hasznos választ adjon.²²

69. Az a kérdés, hogy a helyszínről szóló határozatot a létesítmény integrált engedélyezési eljárásában közzé kell-e tenni, és ha igen, milyen feltételekkel, nyilvánvalóan összefügg az engedély jogszerűségével kapcsolatos vitával. A közzététel során elkövetett hiba ugyanis eljárási hibát alapozhat meg. A legfelsőbb bíróság második kérdése ezért elfogadható.

2. Annak szükségességéről, hogy hozzáférést biztosítsanak a helyszínről szóló határozathoz

70. Azt, hogy milyen információkat kell az integrált engedélyezési eljárásban a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tenni, a KIMCS-irányelv 15. cikkének (1) bekezdése, 6. cikke és V. melléklete alapján kell megítélni.

a) Információknak az integrált engedélyezési eljárásban történő nyilvánosságra hozataláról

71. A KIMCS-irányelv 15. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerint az érintett nyilvánosságnak kellő időben hatékony lehetőséget kell kapnia az új létesítmények iránti engedély kiadásában történő részvételre. Az ilyen részvételre vonatkozóan az V. mellékletben meghatározott eljárást kell alkalmazni.

72. A KIMCS-irányelv V. mellékletének 1. pontja előírja, hogy a döntéshozatali eljárás kezdetén, vagy legkésőbb amint az információ ésszerű módon rendelkezésre bocsátható, a nyilvánosságot *tájékoztatják* bizonyos tényekről. Ezek közé tartozik különösen az engedélykérelem, beleértve a 6. cikk (1) bekezdésében felsorolt pontok leírását.

73. Az V. melléklet 2. pontja szerint megfelelő időkereteken belül az érintett nyilvánosság számára bizonyos információkat *rendelkezésre kell bocsátani*. E tekintetben először a főbb jelentésekről és javaslatokról van szó, amelyek az érintett nyilvánosságnak az 1. ponttal összhangban történő tájékoztatásakor a hatáskörrel rendelkező hatóságnál vagy hatóságoknál fellelhetők (az a) alpont), másodszer pedig az 1. pontban említett információktól eltérő olyan információról, amely az engedély tárgyában hozott határozat szempontjából lényeges, és amely csak akkor válik hozzáférhetővé, miután az érintett nyilvánosságot az 1. ponttal összhangban tájékoztatták (a b) alpont).

74. Ezeket a rendelkezéseket megszorító módon úgy lehetne értelmezni, hogy csak a KIMCS-irányelv V. mellékletének 2. pontjában említett információkat kell *rendelkezésre* bocsátani, miközben az 1. pont alá tartozó információkat az engedélyezési eljárás megindításakor hirdetményben teszik közzé. Az érintett eredeti iratokat – különösen az engedélykérelmet – azonban ezen értelmezés szerint vissza lehetne tartani.

75. Mindazonáltal már az V. melléklet 1. pontjának c) és f) alpontja szerint közzéteendő információk az eredeti iratokhoz való messzebb menő hozzáférés mellett szólnak. Közölni kell ugyanis, hogy melyik hatóságnál, mikor, hol és milyen módon bocsátják rendelkezésre a releváns információkat. A nyilvánosság 1. pont szerinti tájékoztatása tehát nem kimerítő, hanem lehetővé kell tennie az olyan további információkhoz való hozzáférést, amelyek az engedélyezési eljárás szempontjából jelentőséggel bírnak.

22 — A C-355/97. sz., Beck és Bergdorf ügyben 1999. szeptember 7-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-4977. o.) 22. pontja; a C-94/04. és C-202/04. sz., Cipolla és társai egyesített ügyekben 2006. december 5-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-11421. o.) 25. pontja; a C-478/07. sz. Budějovický Budvar ügyben 2009. szeptember 8-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-7721. o.) 63. pontja és a C-145/10. sz. Painer-ügyben 2011. december 1-jén hozott ítélet (EBHT 2011., I-12533. o.) 59. pontja.

76. Az is ellentmondásos lenne, ha az V. melléklet 2. pontjának b) alpontja szerint az engedély szempontjából jelentőséggel bíró, később rendelkezésre bocsátott információkhoz hozzáférést biztosítanának, a kezdettől fogva rendelkezésre álló információkhoz azonban nem.

77. Ezenkívül az engedélykérelemnek és mellékleteinek a visszatartása a nyilvánosság tájékoztatása korlátozásának minősülne figyelembe véve a KIMCS-irányelv eredeti változatát, amely a 15. cikk (1) bekezdésében kifejezetten előírta a nyilvánosság hozzáférését az engedélykérelemhez. A jogalkotó szándéka azonban a KIMCS-irányelv 15. cikke (1) bekezdésének a 2003/35 irányelv²³ általi átdolgozása során nem az átláthatóság korlátozására, hanem – ez utóbbi irányelv (10) és (11) preambulumbekzdése szerint – csak az aarhusi egyezmény messzebb menő követelményeihez való hozzáigazításra irányult.

78. Ennek az egyezménynek nem az a célja, hogy a nyilvánosság tájékoztatását korlátozza, hanem a 6. cikk (6) bekezdésében kifejezetten azt írja elő, hogy a nyilvánosságnak biztosítsák a jelen cikkben szabályozott környezeti döntéshozatalban való részvételéhez szükséges összes releváns, a közösségi részvétel idején rendelkezésre álló információba való betekintés lehetőségét. A KIMCS-irányelvnek a nyilvánosság tájékoztatására vonatkozó rendelkezéseit lehetőleg az Uniónak az aarhusi egyezményből eredő nemzetközi jogi kötelezettségeivel összhangban kell értelmezni, amelyeket többek között ez az irányelv ültetett át.²⁴ Ezért ezeket úgy kell értelmezni, hogy elvileg minden olyan információhoz hozzáférést kell biztosítani, amely az integrált engedélyezési eljárás szempontjából releváns.

b) A helyszínről szóló határozat nyilvánosságra hozataláról

79. A fenti megfontolásokra tekintettel az integrált engedélyezési eljárásban főszabály szerint hozzáférést kellett biztosítani a helyszínről szóló határozathoz, amennyiben az az engedély szempontjából releváns volt.

80. Spontán módon azt várhatnánk, hogy valamely létesítmény integrált engedélyezési eljárása magában foglalja a helyszínének a kijelölését. A például a KIMCS-irányelv 1. cikkében és 9. cikkének (1) bekezdésében megkövetelt magas szintű környezetvédelmet összességében bizonyára előmozdítaná, ha egy létesítmény helyszínét azzal a céllal választanák ki, hogy a környezetre gyakorolt hátrányos hatásokat csökkentsék.

81. A KIMCS-irányelv azonban nem foglalja magában valamely létesítmény engedélyezését összességében, hanem (csak) a különböző érintett környezeti elemek, azaz különösen a levegő, a víz és a talaj védelméhez szükséges intézkedéseket. Az irányelv elsődlegesen a létesítmény üzemeltetését és az ennek során alkalmazandó, a rendelkezésre álló legjobb technikákat szabályozza. Jóllehet a helyszínről szóló határozat befolyásolhatja az integrált engedélyt; így a KIMCS-irányelv 9. cikkének (4) bekezdése előírja, hogy az engedély feltételeinél figyelembe kell venni a létesítmény földrajzi elhelyezkedését és a helyi környezeti feltételeket. Azt azonban nem írták elő, hogy az integrált engedélyezési eljárásban a helyszínt is ki kell jelölni, vagy a meglévő helyszínről szóló határozatot felül kell vizsgálni. A helyszínről szóló határozatot tehát legfeljebb kivételesen, közvetetten lehet megkérdőjelezni, amennyiben a létesítmény a KIMCS-irányelv szerint a feltételek alapján a kijelölt helyszínen nem engedélyezhető.

23 — Hivatkozás a 3. lábjegyzetben.

24 — A C-115/09. sz. Trianel Kohlekraftwerk Lünen ügyben 2011. május 12-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-3673. o.) 41. pontja. Lásd általánosabban a C-61/94. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 1996. szeptember 10-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-3989. o.) 52. pontját; a C-341/95. sz. Bettati-ügyben 1998. július 14-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-4355. o.) 20. pontját; a C-286/02. sz. Bellio F.lli ügyben 2004. április 1-jén hozott ítélet (EBHT 2004., I-3465. o.) 33. pontját; a C-306/05. sz. SGAE-ügyben 2006. december 7-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-11519. o.) 35. pontját és a C-161/08. sz. International Verhuis- en Transportbedrijf Jan de Lely ügyben 2009. május 14-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-4075. o.) 38. pontját.

82. Mindazonáltal a hulladéklerakókra különleges rendelkezések vonatkoznak, amelyeket a hulladéklerakókról szóló irányelvben rögzítettek. Amennyiben a lerakók a KIMCS-irányelv hatálya alá tartoznak, a hulladéklerakókról szóló irányelv az 1. cikkének (2) bekezdése szerint tartalmazza a vonatkozó „műszaki követelményeket” abból a célból, hogy a KIMCS-irányelvben leírt általános követelmények konkrét megfogalmazást nyerjenek. Ha a hulladéklerakókról szóló irányelvnek a követelményeit betartják, a KIMCS-irányelv idevágó követelményei is teljesülnek tekintendők.

83. A hulladéklerakókról szóló irányelv I. mellékletének 1. pontja a hulladéklerakó helyének megválasztását szabályozza. Különösen az 1.1. pont a) alpontja írja elő, hogy figyelembe kell venni a hulladéklerakó határának lakó- és üdülőövezetektől, valamint lakott területektől való távolságát. A hulladéklerakót az 1.2. pont szerint csak akkor lehet engedélyezni, ha a helyszín adottságai arra utalnak, hogy a hulladéklerakó nem okoz jelentős környezeti veszélyt.

84. Jóllehet kétségbe vonható, hogy a hulladéklerakókról szóló irányelvnek a helyszín megválasztására vonatkozó rendelkezései a KIMCS-irányelv „vonatkozó műszaki követelményeinek” a hulladéklerakókra vonatkozó irányelv 1. cikke (2) bekezdésének értelmében vett konkrét megfogalmazásai, a hulladéklerakó engedélyének a hulladéklerakókról szóló irányelv 8. cikke a) pontjának i. alpontja szerint egyébként is tiszteletben kell tartania az irányelvben foglalt összes követelményt. Következésképpen a lerakóra vonatkozó integrált engedély nem adható ki, ha a helyszín megválasztásával szemben támasztott követelményeket megsértették.

85. Még ha a hulladéklerakókról szóló irányelvben foglalt, a lerakó helyszínével szemben támasztott követelményeket ki is zárnák az integrált engedélyezési eljárásból, a helyszínről szóló határozat akkor is jelentőséggel bírna egyéb vonatkozásban. Ebben az eljárásban ugyanis különböző, a helyszíntől függő körülményeket kell figyelembe venni. A hulladéklerakókról szóló irányelv 7. cikkének d) pontja szerint már az engedélykérelemnek ismertetnie kell a létesítmény helyének állapotát, beleértve annak hidrogeológiai és geológiai jellemzését²⁵. A talaj és a víz védelmével szemben az I. melléklet 3. pontja szerint támasztott követelmények ezeket a helyszín által meghatározott feltételeket tartalmazzák. A lerakó helyszínére vonatkozó közigazgatási határozatnak ezeket a pontokat szintén figyelembe kellene vennie, és így megfelelő információkat kellene tartalmaznia.

86. Végül a hulladéklerakó helyszínéről előzetesen hozott határozat az integrált engedélyezési eljárásban a tekintetben is jelentőséggel bír, hogy az a nemzeti jog szerint keretet szab az integrált engedélynek.

87. A helyszínről szóló határozat tehát minden esetben azon információk közé tartozik, amelyek az integrált engedélyezési eljárás szempontjából relevánsak. Ez a magyarázata annak, hogy a 245/2003 szlovák törvény 11. §-a (2) bekezdésének g) pontja kifejezetten megköveteli, hogy azt az engedélykérelemmel együtt bocsássák rendelkezésre. Az integrált engedélyezési eljárásban ezért főszabály szerint hozzáférést kell biztosítani a létesítmény helyére vonatkozó előzetes közigazgatási határozathoz.

3. Az üzleti titkok védelméről

88. Az információkhoz való hozzáférés azonban megtagadható, ha a közzététel védendő érdekekkel ellentétes. A KIMCS-irányelv 15. cikkének (3) bekezdése szerint a 15. cikk (1) bekezdésében foglalt, a nyilvánosság részvételével szemben támasztott követelmények a környezeti információkról szóló irányelv 4. cikkének (1), (2) és (4) bekezdésében meghatározott korlátozásokra is figyelemmel alkalmazandók.

25 — Lásd a KIMCS-irányelv 6. cikke (1) bekezdésének d) pontját, valamint a j) pontot, ahol a kérelmező által esetlegesen tanulmányozott főbb alternatívák, azaz többek között a helyszín alternatíváinak körvonalait követelik meg.

89. A környezeti információkról szóló irányelv 4. cikke (2) bekezdésének d) pontja szerint a tagállamok visszautasíthatják a környezeti információkhoz való hozzáférést, ha az információ közzététele üzleti titkokat vagy üzemi titkokat hátrányosan befolyásolna, amennyiben e jelleget nemzeti vagy uniós jogszabály írja elő a jogos gazdasági érdekek védelme céljából, beleértve a statisztikai titok és az adótitok megőrzéséhez fűződő közérdeket.

90. Mindazonáltal a megtagadás alapját a környezeti információkról szóló irányelv 4. cikkének (2) bekezdése szerint szűken kell értelmezni, minden egyes esetben figyelembe véve a közzététel által szolgált közérdeket.²⁶ Még ha dokumentumok eszerint üzleti titkot is tartalmaznak, a 4. cikk (4) bekezdése szerint legalább azokhoz a részekhez hozzáférést kell biztosítani, amelyek üzleti titokként nem részesülnek védelemben.

91. Azt, hogy a helyszínről szóló határozatot eszerint mennyiben kellett bizalmasan kezelni, a Bíróság nem tudja kimerítően megítélni, mivel a legfelsőbb bíróság erre vonatkozóan nem szolgáltatott információt. Ennek vizsgálata tehát a nemzeti bíróságok feladata.

92. A helyszínről szóló határozatnak a másodfokú közigazgatási hatóság általi közzététele alapján azonban feltételezhető, hogy az nem tartalmazott üzleti titkokat. Eddig nem is adtak elő arra vonatkozó támpontot, még az Ekologická skládka részéről sem, hogy a határozat egyáltalán védendő információkat tartalmaz. Ezzel szemben jelentős közérdek fűződik a hulladéklerakók helyszínére vonatkozó információkhoz. Ez az érdek rendszerint nagyobb súllyal esik latba a vállalkozásra vonatkozó információk védelméhez fűződő érdekekkel szemben.

93. Erre tekintettel a következő vizsgálat során abból indulok ki, hogy a helyszínről szóló határozat egészben vagy részben nem részesül üzleti titokként védelemben.

4. A közzététel időpontjáról

94. Azt kell tehát vizsgálni, hogy a helyszínről szóló határozatnak a másodfokú közigazgatási eljárásban történt közzététele eleget tett-e a KIMCS-irányelv által támasztott követelményeknek, vagy arra túl későn került sor.

95. A KIMCS-irányelv 15. cikkének (1) bekezdése megköveteli, hogy az érintett nyilvánosság kellő időben hatékony lehetőséget kapjon az új létesítmények iránti engedély kiadásával kapcsolatos eljárásokban történő részvételre. Még egyértelműbb az aarhusi egyezmény 6. cikkének (4) bekezdése, amelyet az irányelvnek kell átültetnie. Eszerint a nyilvánosság korai fázisban való részvételét kell biztosítani, amikor az összes választási lehetőség még nyitott, és hatékony társadalmi részvétel valósulhat meg.

96. Az információk közzététele azonban önmagában nem elegendő. A KIMCS-irányelv V. mellékletének 3. pontja biztosítja az érintett nyilvánosságnak azt a jogot, hogy észrevételeit és véleményét a határozat meghozatala előtt a hatáskörrel rendelkező hatóság felé eljuttassa. A 4. pont szerint a határozatok meghozatalakor a konzultációk eredményeit kellő mértékben figyelembe veszik. Ennek felel meg az aarhusi egyezmény 6. cikkének (7) és (8) bekezdése.

26 — A C-266/09. sz. Stichting Natuur en Milieu ügyben 2010. december 16-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-13119. o.) és a C-71/10. sz. Office of Communications ügyben 2011. július 28-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-7205. o.) 22. pontja.

97. Amennyiben – amiből ki kell indulni – a helyszínről szóló határozat nem tartozott teljes egészében az üzleti titok védelme alá, és ezért ahhoz hozzáférést kellett biztosítani, az első fokon hozott integrált engedélyhatározattal kapcsolatos eljárás következképpen nem felelt meg a KIMCS-irányelv által támasztott követelményeknek. A nyilvánosságnak nem volt hozzáférése a helyszínről szóló határozathoz, és nem tudott nyilatkozni arról, hogy azt elfogadja-e, sem pedig arról, hogy az eleget tett-e a hulladéklerakókról szóló irányelv I. mellékletének 1. pontjában foglalt követelményeknek.

98. A legfelsőbb bíróság a közzétételt ebből az okból elkésettnek tekinti. A nyilvánosság elégséges részvételét nem biztosították.

99. A másodfokú közigazgatási eljárásban azonban közzétették a helyszínről szóló határozatot, és a nyilvánosság számára az ebben az eljárásban módosított integrált engedélyhatározat szerint 30 nap állt rendelkezésre, hogy észrevételeket tegyen. A szlovák alkotmánybíróság lehetségesnek tartja, hogy ez a közzététel orvosolta az eljárási hibát. Hangsúlyozta, hogy a szlovák közigazgatási eljárás általános elvei szerint a másodfokú közigazgatási hatóság a teljes közigazgatási határozatot megváltoztathatja, és köteles a nyilvánosságot is megfelelően meghallgatni.

100. Igaz ugyan, hogy sem a KIMCS-irányelv, sem a hulladéklerakókról szóló irányelv nem tartalmaz az eljárási hibák orvoslására vonatkozó rendelkezéseket. Az uniós jogban azonban elvileg elismert az eljárási hibák orvoslásának lehetősége²⁷, és a KIMCS-irányelvet és a hulladéklerakókról szóló irányelvet sem lehet úgy értelmezni, hogy azok kizárnák az eljárási hibák orvoslását. A Wells-ügyben hozott ítélet megfelelő értékelést tartalmaz a környezeti hatásvizsgálat teljes hiánya tekintetében, amikor egy már megadott engedélynek a szóban forgó projekt KHV-irányelv értelmében vett (elmulasztott) környezeti hatásvizsgálatának elvégzése céljából történő *felfüggesztését* alkalmas eszköznek tekinti az említett irányelv megsértésének orvoslására.²⁸

101. A hulladéklerakók integrált engedélyezési eljárásában történt eljárási hibák orvoslására vonatkozó uniós jogi szabályozás hiányában e tekintetben a nemzeti rendelkezések alkalmazandók. Mindazonáltal a bírósághoz fordulás eljárási szabályai, amelyek célja, hogy biztosítsák a jogalanyok uniós jogból eredő jogainak védelmét, nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló, belső jellegű keresetekre vonatkozók (az egyenértékűség elve), valamint nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézvé tegyék az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve).²⁹

102. Amennyiben az eljárási hibák orvoslására vonatkozó szokásos nemzeti rendelkezések alkalmazására kerülnek, az egyenértékűség elvének eleget tesznek. A tényleges érvényesülés elvének való megfeleléshez az orvoslás érdekében tett intézkedésnek a jogosultat olyan helyzetbe kell hoznia, amelyben akkor lett volna, ha az eljárási hiba nem következett volna be.³⁰ Ezenkívül az orvoslás érdekében tett intézkedés nem biztosíthat alkalmat arra, hogy megkerüljék az uniós jogszabályokat, vagy azokat ne alkalmazzák, és kivételes jellegűnek kell maradnia³¹. Ellenkező esetben a jogosultak számára gyakorlatilag lehetetlenné vagy legalábbis rendkívül nehézvé tennék a jogaik gyakorlását.

103. Következésképpen az, hogy a másodfokú közigazgatási eljárásban hozzáférést biztosítottak az először hiányzó információkhoz, és alkalmat biztosítottak észrevételek megtételére, valamint hogy a másodfokú közigazgatási hatóság jogosult volt az elsőfokú határozatot az észrevételekre adott válaszként megváltoztatni, szükséges, de nem elégséges feltétele az eljárási hiba orvoslásának.

27 — Lásd a C-109/10. P. sz., Solvay kontra Bizottság ügyben 2011. október 25-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-10329. o.) 56. pontját az eljárási hibáknak a Bizottság kartelljogi eljárásában történő orvoslásáról, a vámeljárásjogról pedig a C-334/90. sz. Marichal-Margrève ügyben 1992. január 16-án hozott ítélet (EBHT 1992., I-101. o.) 25. pontját.

28 — A C-201/02. sz. Wells-ügyben 2004. január 7-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-723. o.) 65. pontja. Lásd azonban a C-215/06. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2008. július 3-án hozott ítélet (EBHT 2008., I-4911. o.) 57–60. pontját is.

29 — Lásd a 24. lábjegyzetben hivatkozott Trianel Kohlekraftwerk Lünen ügyben hozott ítélet 43. pontját.

30 — A kartellekre vonatkozó eljárásjogról lásd a 27. lábjegyzetben hivatkozott Solvay-ügyben hozott ítéletet.

31 — A 28. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Írország ügyben hozott ítélet 57. pontja.

104. Az orvoslás ugyanis azt feltételezi, hogy a nyilvánosság kiegészítő részvételének időpontjában még ténylegesen minden választási lehetőség nyitott volt. Ellenkező esetben a pótoltt eljárási cselekmény pusztán olyan formális aktus lenne, amely nem teszi lehetővé a nyilvánosság részvétele funkciójának megvalósítását.

105. Azt, hogy a nyilvánosság kiegészítő részvétele során még ténylegesen minden választási lehetőség nyitott volt-e, a nemzeti bíróságoknak kell eldönteniük. Ennek során vizsgálhatnák például azt, hogy milyen következményekkel jár valamely közigazgatási szint kimaradása. Azt is figyelembe vehetnék, hogy az orvoslás időpontjában az elsőfokú közigazgatási határozatot gyakorlatilag már végrehajtották-e, és így befejezett tényeket hoztak létre, vagy hogy a másodfokú közigazgatási hatóság az esetleges kifogásokkal nyíltan és objektíven foglalkozott-e. Mivel egy hulladéklerakó helyszínéről volt szó, e tekintetben különösen a hulladéklerakókról szóló irányelv I. mellékletének 1. pontjában foglalt, a lerakó helyszínének megválasztásával szemben támasztott követelmények vizsgálata lenne elvárható.

5. A második kérdésre vonatkozó következtetés

106. Összefoglalásképpen tehát a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a nyilvánosságnak a hulladéklerakók integrált engedélyezési eljárásában a KIMCS-irányelv 15. cikkének (1) bekezdése és V. melléklete szerint hozzáférést kell kapnia az eljárást megelőző, a lerakó helyszínéről szóló határozathoz, amennyiben ezt a hozzáférést nyomós indokok, például üzleti titkok nem zárják ki. Amennyiben az e dokumentumhoz való hozzáférést először elégséges indok nélkül megtagadják, ez a hiányosság később a nemzeti jog szerint a közigazgatási eljárásban orvosolható, ha a nyilvánosságot a későbbi hozzáféréssel olyan helyzetbe hozzák, amelyben akkor lett volna, ha a hozzáférést már a kezdetektől fogva biztosították volna.

C – A harmadik kérdéstről – a KHV-irányelv alkalmazása

107. A harmadik kérdéssel a legfelsőbb bíróság azt szeretné megtudni, hogy a lerakó tervére vonatkozó eredeti, 1999. évi KHV-vélemény érvényessége 2006-ban a környezeti hatások újbóli vizsgálata nélkül meghosszabbítható volt-e.

108. Az Ekologická skládka kétségbe vonja, hogy ez a kérdés az alapügy eldöntése szempontjából jelentőséggel bír. Az alkotmánybíróság ugyanis már megállapította, hogy a környezeti hatásvizsgálat esetleges hiányosságai nem képezik az alapügy tárgyát. Ezek csak egy külön erre előírt eljárásban lennének vizsgálhatók, és ezeket az alapügyben a felek sem kifogásolták.

109. Ez a kifogás azzal a ponttal függ össze, amelyet az első kérdés megválaszolása során nyitva hagytam, nevezetesen, hogy az uniós jog megköveteli-e, illetve lehetővé teszi-e, hogy a nemzeti bíróság bizonyos környezetjogi kérdéseket hivatalból vizsgáljon, jöllehet azt a nemzeti jog nem írja elő³². A harmadik kérdést tehát az első kérdéssel összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy a KHV-irányelv megengedi-e, hogy a KHV-vélemény érvényességét a környezeti hatások újbóli vizsgálata nélkül meghosszabbítsák (erről az 1. pontban), hogy ezt a kérdést az integrált engedéllyel összefüggésben kell-e vizsgálni, jöllehet a nemzeti jog egy külön eljárást ír elő a környezeti hatásvizsgálat hiányosságainak kifogásolására (erről a 2. pontban), és hogy ezt az uniós jog szerint hivatalból kell-e vagy lehet-e vizsgálni (erről a 3. pontban).

32 — Lásd a fenti 54. pontot.

1. A KHV-irányelvről

a) A KHV-irányelv alkalmazhatóságáról

110. Annak megítéléséhez, hogy az 1999. évi környezeti hatásvizsgálat 2006-ban a környezeti hatások újbóli vizsgálata nélkül meghosszabbítható volt-e, először is azt kell tisztázni, hogy a KHV-irányelv alkalmazható-e egyáltalán.

111. A Bíróság megállapította, hogy a KHV-irányelv olyan esetekben, amelyekben a KHV-irányelv átültetésére kiszabott határidő lejárt után adtak ki engedélyt, az engedélyezési eljárás azonban formálisan ezen időpont előtt kezdődött (úgynevezett „Pipeline”-projektek), nem követeli meg a környezeti hatásvizsgálatot.³³

112. A csatlakozási okmány³⁴ 2. cikke szerint a KHV-irányelvet Szlovákiában a csatlakozás időpontjáig, tehát 2004. május 1-jéig kellett átültetni.

113. Az engedélyezési eljárás formális kezdeteként első pillantásra az integrált engedély kiadása iránti kérelem jöhetne szóba. A kérelmet 2007. szeptember 25-én nyújtották be, ezért a KHV-irányelv alkalmazandó lenne.

114. Mindazonáltal az iratokban szereplő információk alapján azt is vizsgálni kell, hogy a három egymást követő eljárás, nevezetesen a környezeti hatásvizsgálat, a helyszín kijelölése és az integrált engedélyezés a KHV-irányelv értelmében egyetlen egységes engedélyezési eljárást képez-e.³⁵ Akkor a már 1998. december 16-án benyújtott, a környezeti hatásvizsgálat megindítása iránti kérelmet a KHV-irányelv értelmében vett engedélyezési eljárás formális kezdetének kellene tekinteni. Ebben az esetben a KHV-irányelv nem lenne alkalmazandó.

115. Emellett szól különösen az, hogy a környezeti hatásvizsgálatot éppen a hulladéklerakó létesítése céljából végezték el. Annak, hogy a szlovák jog szerint a környezeti hatásokat a tulajdonképpeni engedélyezési eljárástól elkülönítve vizsgálják, nem kellene a KHV-irányelv időbeli hatályát kiterjesztenie.

116. Mivel a környezeti hatásvizsgálati eljárás formális közigazgatási eljárásnak minősül, különbözik az engedélykérelem előkészítéséhez szükséges informális kapcsolatoktól, amelyeket a Bíróság nem ismert el az engedélyezési eljárás kezdeteként.³⁶

117. Az engedélyezési eljárásnak a környezeti hatásvizsgálattal történő megindulását tehát csak akkor nem lehetne megállapítani, ha az olyan más tervre vonatkozott volna, amelynek tényleges megvalósítása soha nem kezdődött meg.³⁷ E tekintetben annak van jelentősége, hogy a lerakóra vonatkozó tervet folyamatosan végrehajtották-e, vagy időközben azzal felhagytak.³⁸

33 — A C-81/96. sz. Gedeputeerde Staten van Noord-Holland ügyben 1998. június 18-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-3923. o.) 23. pontja és a 28. lábjegyzetben hivatkozott Wells-ügyben hozott ítélet 43. pontja.

34 — HL L 2003. L 236., 33. o.

35 — Lásd a C-508/03. sz., Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben 2006. május 4-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-3969. o.) 102. pontját, a C-275/09. sz., Brussels Hoofdstedelijk Gewest és társai ügyben 2011. március 17-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-1753. o.) 37. pontját és a C-128/09-C-131/09., C-134/09. és C-135/09. sz., Boxus és Roua egyesített ügyekben 2011. október 18-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-9711. o.) 44. pontját.

36 — A C-431/92. sz., Bizottság kontra Németország („Großkrotzenburg”) ügyben 1995. augusztus 11-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-2189. o.) 32. pontja.

37 — A 33. lábjegyzetben hivatkozott Gedeputeerde Staten van Noord-Holland ügyben hozott ítélet 25. pontja.

38 — Lásd a folyamatban lévő C-43/10. sz., Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias és társai ügyre vonatkozó, 2011. október 13-i indítványom 169. pontját.

118. Bazin városa időközben többször módosította úgy a terveit, hogy lerakó létesítését elutasította, ezek a határozatok azonban a szlovák jog szerint látszólag nem eredményezték a terv befejezését. A felületes hasonlóság ellenére a jelen ügy különbözik a Gedeputeerde Staten van Noord-Holland ügyben hozott ítélet kiindulási helyzetétől. Ott egy település szintén többször, lényegesen módosította a terveket. A Bíróság ezért az utolsó projektet új tervnek tekintette.³⁹ A település azonban ebben az eljárásban maga volt a kérelmező, és ezért új engedélyezési eljárásokat indított.⁴⁰

119. A jelen ügyben az Ekologická skládka nyújtotta be a kérelmet. Az érvei a folyamatos végrehajtás mellett szólnak, mivel eszerint az eredeti ütemezéshez képest történt késedelem elsősorban Bazin városának ellenállására volt visszavezethető.

120. Jóllehet a környezeti hatásvizsgálati eljárás megindítása iránti kérelmet egy másik társaság, a Pezinské tehelne a.s. nyújtotta be. Úgy tűnik, hogy a két társaság kapcsolatban áll egymással. A Pezinské tehelne a.s. pedig nyilvánvalóan támogatja a terv megvalósítását, mivel a környezeti hatásvizsgálat érvényességének meghosszabbítását kérte, miközben a helyszínnel kapcsolatos eljárásban már az Ekologická skládka járt el. Ezenkívül a két társaság közösen nyújtotta be a közigazgatási jogorvoslati kérelmet, amely a helyszínről szóló határozat meghozatalát eredményezte.

121. Magának a tervet megvalósítani szándékozó vállalkozásnak a teljes változása sem eredményezné szükségyszerűen a tervtől való átmeneti elállás megállapítását. Nem elképzelhetetlen ugyanis, hogy a tervhez fűződő gazdasági érdeket valamely vállalkozásról egy másik vállalkozásra ruházzák át anélkül, hogy magát a tervet lényegesen módosítsanak.

122. Végül, mindazonáltal a nemzeti bíróságoknak vizsgálniuk kell, hogy a lerakóra vonatkozó tervet folyamatosan végrehajtották-e, vagy időközben attól elálltak, majd azt később újra kezdték. Már ezért tovább kell vizsgálni a jelen kérdést a KHV-irányelv időbeli alkalmazhatóságával kapcsolatos kétség ellenére.

123. A legfelsőbb bíróság e kérdés megválaszolásához fűződő érdeke egyébként több fél azon érvéből következhetne, hogy Szlovákia már az Unióhoz való csatlakozás előtt a KHV-irányelvvvel összhangban alakította és alkalmazta a nemzeti jogát. Kézenfekvő lenne tehát az időbeli okból kizárólag a nemzeti jog szerint elvégzett környezeti hatásvizsgálatot ugyanúgy kezelni, mint egy olyan vizsgálatot, amelyre a KHV-irányelv már alkalmazandó.⁴¹ Az Ynos-ügyben hozott ítélet⁴² a nemzeti bíróságok ilyen eljárását nem zárná ki, mivel az engedélyezési eljárás ugyan Szlovákia csatlakozása előtt kezdődött, azonban csak sokkal később fejeződött be.

b) A környezeti hatásvizsgálatról szóló határozat érvényességének meghosszabbítására vonatkozó kritériumokról

124. Amennyiben bebizonyosodna, hogy a KHV-irányelv a lerakóra vonatkozó tervre alkalmazandó, vagy a nemzeti jog ezen irányelv rendelkezéseinek megfelelő alkalmazását követelné meg, felmerül a kérdés, hogy összeegyeztethető volt-e az irányelvvvel a környezeti hatásvizsgálatról szóló 1999. évi határozatnak a 2006-ban történt meghosszabbítása.

39 — A 33. lábjegyzetben hivatkozott Gedeputeerde Staten van Noord-Holland ügyben hozott ítélet 25. pontja.

40 — Mischo főtanácsnoknak a C-81/96. sz. Gedeputeerde Staten van Noord-Holland ügyre vonatkozó, 1998. március 5-i indítványának (EBHT 1998., I-3923. o.) 47. pontja.

41 — Lásd a C-297/88. és C-197/89. sz., Dzodzi egyesített ügyekben 1990. október 18-án hozott ítélet (EBHT 1990., I-3763. o.) 37. és azt követő pontját, a C-130/95. sz. Giloy-ügyben 1997. július 17-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-4291. o.) 28. pontját és a C-48/07. sz. Les Vergers du Vieux Tauves ügyben 2008. december 22-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-10627. o.) 21. és azt követő pontjait.

42 — A C-302/04. sz. Ynos-ügyben 2006. január 10-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-371. o.) 36. pontja.

125. E tekintetben a nemzeti bíróságnak először azt kellene vizsgálnia, hogy az 1999. évi vizsgálat már eleget tett-e a KHV-irányelvben foglalt valamennyi követelménynek. Az elégtelen vizsgálat ugyanis meghosszabbított érvényesség esetén sem helyettesítheti az irányelv szerinti vizsgálatot.

126. A KHV-irányelv nem szabályozza kifejezetten, hogy egy tartalmilag elégséges vizsgálat érvényessége meghosszabbítható-e. Mindazonáltal a környezeti hatásvizsgálat során a KHV-irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében rögzített céljának kell irányadónak lennie. Eszerint többek között a jellegüknél, méretüknél vagy elhelyezkedésüknél fogva a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló projektek esetében hatásvizsgálatot kell végezni. Ez a vizsgálat nem szorítkozhat azokra a hatásokra, amelyek a projekt végrehajtása során valamely múltbeli időpontban keletkeztek volna. Ennek sokkal inkább ki kell terjednie minden olyan hatásra, amely az engedélyezés időpontjában ténylegesen várható.

127. Ez következik egyébként a KHV-irányelv II. mellékletének 13. pontjából is, amely projektek módosításaira vonatkozik⁴³, minek során a módosítás fogalmat kiterjesztően kell értelmezni⁴⁴.

128. Amennyiben időközben a környezeti feltételek vagy a projekt módosult, és így más jelentős környezeti hatások lehetségesek, a környezeti hatásvizsgálati eljárást ki kell egészíteni, vagy akár teljes egészében újból le kell folytatni. Szükséges lehet tehát annak vizsgálata, hogy a környezeti hatásvizsgálat az engedélyezés időpontjában a terv lehetséges jelentős környezeti hatásait még helytállóan ismerteti-e⁴⁵; tehát úgyszólván *aktualizálási vizsgálatot* kell végezni annak megállapítása céljából, hogy szükséges-e kiegészítő környezeti hatásvizsgálat.

129. Az alapügyben különböző körülmények bírhattak jelentőséggel az aktualizálási vizsgálat tekintetében.

130. Az első szempont az időbeli ütemezésből következik. Elvileg a környezeti hatásvizsgálatnak már a projektnek az integrált engedély szerinti konkrét kialakítását kell figyelembe vennie.⁴⁶ Nem lenne meglepő, ha a terv környezeti hatásai a környezeti hatásvizsgálathoz képest változtak volna. Így a hulladéklerakókról szóló irányelvet csak a környezeti hatásokra vonatkozó határozat évében fogadták el, az abban foglalt követelményeket azonban az integrált engedélyezés keretében be kellett tartani. Még ha Szlovákia 1999-ben a csatlakozást megelőzően már alkalmazta is az uniós jogot, nem nyilvánvaló, hogy a környezeti hatásvizsgálat már figyelembe vette volna a hulladéklerakókról szóló irányelvnek a lerakó környezeti hatásaira vonatkozó következményeit.

131. Ezenkívül Bazin városa a környezeti hatásvizsgálat óta módosította a terveit. Nem zárható ki tehát különösen az, hogy a lerakóra vonatkozó projekt környezeti hatásait szomszédos területek hasznosításában bekövetkező, még figyelembe nem vett változásokra tekintettel újra kell értékelni. E hasznosításokat a lerakó hatásai érzékenyebben érinthetik, vagy pedig ezek az együttes hatásokat az eredeti vizsgálathoz képest felerősíthetik.⁴⁷

43 — Az M-501., C-560/08. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2011. december 15-én hozott ítélet (csak francia és spanyol nyelven elérhető) 103. és azt követő pontja.

44 — A C-72/95. sz., Kraaijeveld és társai ügyben 1996. október 24-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-5403. o.) 39. pontja.

45 — Lásd a 28. lábjegyzetben hivatkozott Wells-ügyben hozott ítélet 47. pontját; a C-290/03. sz. Barker-ügyben 2006. május 4-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-3949. o.) 47. és azt követő pontját; a 35. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben hozott ítélet 103–106. pontját, valamint a 38. lábjegyzetben hivatkozott Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias ügyre vonatkozó indítványom 140. pontját.

46 — Lásd a fenti 128. pontot.

47 — Az együttes hatások figyelembevételéről lásd a C-404/09. sz., Bizottság kontra Spanyolország („spanyol barnamedve”) ügyben 2011. november 24-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-11853. o.) 76. és azt követő pontjait, valamint a 43. lábjegyzetben hivatkozott M-501. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott ítélet 98. és azt követő pontjait.

132. Erőteljesebb együttes hatások azonban bizonyára abból is következhetnek, hogy a meglévő bazini hulladéklerakót nem zárták be 2001-ben, ahogy a környezeti hatásvizsgálat során megállapították, hanem legalább 2007. október 31-ig, esetleg akár még tovább működtették. Ezáltal a terület előzetes terhelése növekedhetett.

c) A nyilvánosság részvételéről az arról való döntés során, hogy elégséges-e egy régi környezeti hatásvizsgálat

133. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolása szerint a legfelsőbb bíróság azt is megszeretné tudni, hogy az aktualizálási vizsgálat a nyilvánosság minden további részvétele nélkül, kizárólag a projektgazda kérelme alapján elvégezhető volt-e.

134. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az aktualizálási vizsgálatnál meg kell állapítani, hogy szükséges-e a nyilvánosság újbóli részvétele. E tekintetben a hatékony és gyors közigazgatási eljáráshoz fűződő érdeket, valamint a nyilvánosság jogait kell mérlegelni. A nyilvánosság részvétele terhet jelentene az eljárás számára, főképp mivel az engedélyezési eljárás során esetleg többször is vizsgálni kell, hogy a környezeti hatásvizsgálat a körülmények időközben bekövetkezett változását követően még kellően aktuális-e.

135. Még akkor sem fosztják meg a nyilvánosságot a jogaitól, ha az aktualizálásról való döntés során nem kerül sor a nyilvánosság részvételére. Az aktualizálásról való döntés párhuzamot mutat annak előzetes vizsgálatával, hogy a KHV-irányelv II. mellékletében felsorolt kisebb terjedelmű projektek esetében kell-e egyáltalán vizsgálatot végezni. Az előzetes vizsgálat során a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy ne vonjanak ki a hatásvizsgálat alól egyetlen olyan projektet sem, amely az irányelv értelmében jelentős hatást gyakorolhat a környezetre, kivéve ha a mentesített projektet – teljes körű felmérés alapján – úgy lehet tekinteni, mint amely nem alkalmas ilyen hatások kiváltására.⁴⁸ A nyilvánosság, illetve az egyéb érintett nemzeti hatóságok számára biztosítani kell, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóság ezen, vizsgálatra vonatkozó kötelezettségét betartathassák, adott esetben akár bírói úton is.⁴⁹ A hatékony jogorvoslat biztosítása érdekében a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság köteles a nyilvánossággal és a hatóságokkal a megtagadás alapját képező indokokat akár magában a határozatban, akár a kérelmekre megfogalmazott utólagos közleményben ismertetni.⁵⁰

136. Ezeknek az elveknek az aktualizálási vizsgálatra is vonatkozniuk kell, mivel az szintén arra irányul, hogy azonosítsák a nem elégségesen vizsgált jelentős környezeti hatásokat. Eszerint a tagállamok számára kell átengedni azt, hogy bevonják-e nyilvánosságot az aktualizálásról való döntésbe, és adott esetben hogyan.⁵¹

d) Közbenső következtetés

137. Összefoglalásképpen megállapítható, hogy ha a KHV-irányelv *ratione temporis* alkalmazandó, a korábban elvégzett környezeti hatásvizsgálat továbbra is érvényes, amennyiben az engedélyezés időpontjában a terv lehetséges jelentős környezeti hatásait helytállóan ismerteti. Annak vizsgálatához, hogy a környezeti feltételek vagy a projekt időközben olyan mértékben változott, hogy más jelentős hátrányos környezeti hatások is lehetségesek, nem feltétlenül szükséges a nyilvánosság részvétele.

48 — A C-87/02. sz., Bizottság kontra Olaszország („Loto zero”) ügyben 2004. június 10-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-5975. o.) 44. pontja.

49 — A C-75/08. sz. Mellor-ügyben 2009. április 30-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-3799. o.) 58. pontja.

50 — A 49. lábjegyzetben hivatkozott Mellor-ügyben hozott ítélet 59. pontja.

51 — A távközlés szabályozásáról lásd a C-426/05. sz. Tele2 Telecommunication ügyben 2008. február 21-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-685. o.) 52. pontját.

2. A jogorvoslat elkülönítésének megengedhetőségéről az engedély különböző feltételei tekintetében

138. A fenti megfontolások az alapügy szempontjából csak akkor bírnak jelentőséggel, amennyiben a környezeti hatásvizsgálat hiányosságai az integrált engedélyezési eljárásban egyáltalán kifogásolhatók. Úgy tűnik, hogy a szlovák jog ezt kizárja, mivel az alkotmánybíróság e tekintetben egy külön jogorvoslati eljárásra utal. Vizsgálni kell tehát, hogy összeegyeztethető-e az uniós joggal, hogy a lerakó integrált engedélyének felülvizsgálatával kapcsolatos bírósági eljárásból kizárják az előzetesen elvégzett környezeti hatásvizsgálat esetleges hiányosságainak vizsgálatát, és azt egy külön jogorvoslati eljárásra utalják.

139. A KIMCS-irányelv nem követeli meg, hogy a környezeti hatásvizsgálatot az integrált engedélyezési eljárás részeként végezzék el. Jóllehet a KIMCS-irányelv 9. cikkének (2) bekezdése szerint a környezeti hatásvizsgálat során kapott információkat figyelembe kell venni, a KIMCS-irányelvet azonban az 1. cikk és a (11) preambulumbekkezdés szerint egyébként a KHV-irányelv sérelme nélkül kell alkalmazni. A KIMCS-irányelv tehát elvileg megengedi a tagállamoknak, hogy a két irányelvet külön eljárásokban hajtsák végre, és hogy ezen eljárások jogi felülvizsgálatát is elkülönítsék.

140. Mindazonáltal a lerakó integrált engedélye a szlovák jog szerint a KIMCS-irányelv szerinti működési engedélynek és a lerakó építésére vonatkozó engedélynek (a 245/2003 szlovák törvény 8. §-ának (3) bekezdése) is minősül. A lerakó építésére vonatkozó engedély a KHV-irányelv 1. cikkének (2) bekezdése szerinti engedély. Azt tehát csak környezeti hatásvizsgálatot követően lehet kiadni. Következésképpen a környezeti hatásvizsgálat és az integrált engedély összekapcsolása a szlovák jogból következik, jóllehet azt az uniós jog nem követeli meg.

141. A KHV-irányelv 10a. cikke szerint az érintett nyilvánosság tagjainak joguk kell, hogy legyen a bíróság vagy a törvény értelmében létrehozott, más független és pártatlan testület előtt felülvizsgálati eljáráshoz a határozatok, jogi aktusok és mulasztások anyagi vagy eljárási jogszerűségének kifogásolása céljából a KHV-irányelvnek a nyilvánosság részvételére vonatkozó rendelkezéseire is figyelemmel. A lerakó építésére vonatkozó engedély bírósági felülvizsgálatának következképpen ki kell terjednie a környezeti hatásvizsgálatra is.

142. A felülvizsgálati eljárás szükségessége mindazonáltal nem zárja ki szükségszerűen, hogy egyes felülvizsgálati tárgyakat – például a környezeti hatásvizsgálatot – külön felülvizsgálati eljárásra utalják.

143. Az uniós jog ugyanis nem szabályozza részletesen, hogy hogyan kell kialakítani a felülvizsgálati eljárást. Ez a tagállamok feladata. A bírósághoz fordulás eljárási szabályai, amelyek célja, hogy biztosítsák a jogalanyok uniós jogból eredő jogainak védelmét, nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló, belső jellegű keresetekre vonatkozóak (az egyenértékűség elve), valamint nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tegyék az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve).⁵²

144. Az egyes vizsgálati tárgyakra vonatkozó külön felülvizsgálati eljárások létrehozásának lehetnek jogos indokai. Különösen az, hogy a kérelmezők jogbiztonságot nyerhetnek, ha bizonyos kérdéseket előzetesen jogerősen tisztáznak, mielőtt további terjedelmesebb eljárásokat folytatnak le.

52 — A 24. lábjegyzetben hivatkozott Trianel Kohlekraftwerk Lünen ügyben hozott ítélet 43. pontja, valamint a Boxus és Roua ügyben hozott ítélet 52. pontja.

145. A környezeti hatásvizsgálat azonban jellegénél fogva – jogilag biztosan – nem teljesen elkülöníthető. Ki kell terjednie ugyanis azokra a környezeti hatásokra, amelyek az engedélyezett projektből és az érintett környezetnek ebben az időpontban meglévő állapotából következnek.⁵³ Ezzel összeegyeztethetetlen lenne, ha az eljárás egy korábbi időpontjában már jogerősen kimerítő megállapításokat tennének a környezeti hatásokra vonatkozóan. Ebben a későbbi időpontban is lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a környezeti hatásvizsgálat legalább azon hiányosságait kifogásolják, amelyek csak később keletkeznek vagy válnak felismerhetővé.

146. Ezenkívül az elkülönített eljárási cselekmények során történt hiányosságoknak hatást kell gyakorolniuk a következő cselekményekre is. Ha például egy jogvita arra az eredményre vezet, hogy a környezeti hatásvizsgálat hibás volt, e bírósági eljárás során a terv nem engedélyezhető jogerősen, vagy nem hajtható végre.⁵⁴ Egyúttal a jogorvoslat feldarabolása nem eredményezheti azt, hogy azokat a személyeket vagy szervezeteket, amelyek a KHV-irányelv 10a. cikke szerint valamely határozat eljárási és anyagi jogszerűségének bírósági felülvizsgálatára jogosultak, kizárják bizonyos külön eljárási cselekmények felülvizsgálatából. Végül pedig az ilyen rendszer nem növelheti aránytalanul azt a terhet, amelyet a nyilvánosságnak vállalnia kellene ahhoz, hogy valamely terv ellen pert indítson.

147. Az olyan nemzeti jogorvoslati rendszer, amely ezeknek a követelményeknek nem tesz eleget, nem lenne összeegyeztethető a tényleges érvényesülés elvével, mivel rendkívül nehézvé vagy akár lehetetlenné tenné az uniós környezeti jogból eredő jogok érvényesítését.

148. Ebben az esetben az érintett irányelvek hatékony érvényesülése megkövetelné, hogy a későbbi eljárási cselekményekkel kapcsolatos jogvita keretében megvizsgálják a korábbi cselekmények végrehajtása során elkövetett hibákat.⁵⁵ Ez különösen akkor lenne szükséges, ha a nemzeti hatóságok magatartása és a jogvédelemre vonatkozó rendelkezések együttesen azt eredményezték, hogy valakit megfosztottak attól, hogy a nemzeti bíróságok előtt jogait érvényesítse⁵⁶, például azáltal, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóságok a jogorvoslat lehetőségét leplezik.

149. A Bíróság számára nem állnak rendelkezésre elégséges információk ahhoz, hogy a jelen eljárásban kimerítően tisztázza, hogy a jogorvoslat szlovákiai kialakítása vagy alkalmazása a jelen ügyben érintett eljárásokban összeegyeztethető-e a tényleges érvényesülés elvével. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem azonban kétségre ad okot ezt illetően. A legfelsőbb bíróság ugyanis az Ekologická skládka és a hatáskörrel rendelkező hatóságok közötti összejárásra vonatkozó támpontokat jelez:

- Világosan előadták, hogy a helyszínről szóló határozatot elfogadó hatóság vezetője maga is a projektterület egyes részeinek tulajdonosa és lánytestvéreivel együtt az Ekologická skládka felügyelőbizottságának tagja volt.⁵⁷
- Križant és társait kizárták a helyszínnel kapcsolatos eljárásból, mivel a jogaik még nincsenek közvetlenül érintve, az integrált engedélyezési eljárásban azonban a helyszínről szóló határozatra kötelezőként hivatkoztak velük szemben.⁵⁸

53 — Lásd a fenti 128. pontot.

54 — Lásd a C-41/11. sz. Inter Environnement Wallonie ügyben 2012. február 28-án hozott ítélet 47. pontját tervek és programok környezeti vizsgálatáról.

55 — A 35. lábjegyzetben hivatkozott Brussels Hoofdstedelijk Gewest és társai ügyben hozott ítélet 37. pontja.

56 — Lásd a C-231/96. sz. Edis-ügyben 1998. szeptember 15-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-4951. o.) 48. pontját; a C-228/96. sz. Aprile-ügyben 1998. november 17-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-7141. o.) 43. pontját; a C-327/00. sz. Santex-ügyben 2003. február 27-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-1877. o.) 57. és azt követő pontjait; a C-542/08. sz. Barth-ügyben 2010. április 15-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-3189. o.) 33. pontját, valamint a C-89/10. és C-96/10. sz. Q-Beef egyesített ügyekben 2011. szeptember 8-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-7819. o.) 51. pontját.

57 — Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 6. pontja.

58 — Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 5., 6. és 49. pontja.

– Az elsőfokú integrált engedélyezési eljárásban a helyszínről szóló határozatot felismerhető ok nélkül titokban tartották.⁵⁹

150. Ezeknek a körülményeknek a konkrét vizsgálata a nemzeti bíróságok feladata, amelyek kétség esetén az előzetes döntéshozatali eljárást használhatják arra, hogy pontosabb információkat szerezzenek a tényleges érvényesülés elvének bizonyos esetekre történő alkalmazásáról.

151. Összefoglalásképpen meg kell állapítani, hogy összeegyeztethető az uniós joggal, hogy a lerakó integrált építési engedélyének felülvizsgálatával kapcsolatos bírósági eljárásból kizárják az előzetesen elvégzett környezeti hatásvizsgálat esetleges hiányosságainak vizsgálatát, és azt külön jogorvoslati eljárásra utalják, ha a jogorvoslat ezen elkülönítése által nem teszik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az integrált engedély bírósági felülvizsgálatát. Amennyiben a jogorvoslat kialakítása vagy alkalmazása ezeknek a követelményeknek nem tesz eleget, az érintett irányelvek hatékony érvényesülése megköveteli, hogy a későbbi eljárási cselekményekkel kapcsolatos jogvita keretében megvizsgálják a korábbi cselekmények végrehajtása során elkövetett hibákat.

3. Bizonyos jogkérdések hivatalból történő vizsgálatáról

152. Mindazonáltal a környezeti hatásvizsgálat esetleges hiányosságainak az alapügyben történő vizsgálatát az alkotmánybíróság második megállapítása kizárhatná. Az alkotmánybíróság ugyanis azt is kifogásolta, hogy a felek a környezeti hatásvizsgálat érvényességét nem kérdőjelezték meg. A legfelsőbb bíróság ezért *ultra petita* határozott, és ezáltal túllépte a hatáskörét. Ebből az okból kérdezi a legfelsőbb bíróság, hogy ezt a kérdést az uniós jog szerint hivatalból vizsgálhatja-e.

153. Elvileg – az uniós jog releváns rendelkezései hiányában – főszabály szerint e tekintetben is a tagállamok eljárási autonómiája érvényesül, amelyet mindazonáltal az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének figyelembevételével kell gyakorolni.⁶⁰

154. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem nem tartalmaz arra vonatkozó utalást, hogy mennyiben vizsgálhatók hivatalból a nemzeti joggal kapcsolatos kérdések. Hiányoznak tehát az annak vizsgálatához szükséges kapcsolódási pontok, hogy az *egyenértékűség elve* tartalmaz-e arra vonatkozó kötelezettséget, hogy a környezeti hatásvizsgálat hiányosságait hivatalból vizsgálják. E tekintetben a jelen ügy különbözik a Van der Weerd ügyben hozott ítélettől, ahol az a kérdés merült fel, hogy az uniós jog szóban forgó rendelkezései megfeleltek-e a közrenddel (*ordre public*) kapcsolatos olyan nemzeti rendelkezéseknek, amelyeket a holland jog szerint hivatalból vizsgálni lehetett.⁶¹

155. A *tényleges érvényesülés elvével* kapcsolatban minden esetben, amikor felmerül a kérdés, hogy egy nemzeti eljárási rendelkezés lehetetlenné vagy rendkívül nehézé teszi-e az uniós jogrend által a magánszemélyekre ruházott jogok gyakorlását, azt kell megvizsgálni, hogy milyen e rendelkezésnek az egész eljárásban betöltött helye, az eljárás lefolytatása, és az eljárás sajátosságai a különböző nemzeti fórumok előtt. Ebből a szempontból adott esetben azokat az alapelveket is figyelembe kell venni, amelyek a nemzeti bírósági rendszer alapjául is szolgálnak, mint például a védelemhez való jog, a jogbiztonság elve, és az eljárás szabályos lefolytatásának elve.⁶² Az adott ügy összes ténybeli és jogi összefüggésének figyelembevételével elvégzett és a háttérét képező területtől eltérő területekre nem automatikusan alkalmazható egyedi mérlegelésről van szó.⁶³

59 — Lásd a második kérdéssel kapcsolatos fejtegetéseket a 88. és azt követő pontokban.

60 — A C-222/05-C-225/05. sz., Van der Weerd és társai egyesített ügyekben 2007. június 7-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-4233. o.) 28. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Ezeknek az elveknek az általános követelményeiről lásd a fenti 101. és 143. pontot.

61 — A 60. lábjegyzetben hivatkozott Van der Weerd és társai ügyben hozott ítélet 29. és azt követő pontjai.

62 — A C-312/93. sz. Peterbroeck-ügyben 1995. december 14-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-4599. o.) 14. pontja, a C-430/93. és C-431/93. sz., Van Schijndel és van Veen egyesített ügyekben 1995. december 14-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-4705. o.) 19. pontja, valamint a 60. lábjegyzetben hivatkozott Van der Weerd és társai ügyben hozott ítélet 33. pontja.

63 — A 12. lábjegyzetben hivatkozott Cofidis-ügyben hozott ítélet 37. pontja.

156. Elvileg összeegyeztethetők a tényleges érvényesülés elvével azok a nemzeti rendelkezések, amelyek szerint a nemzeti bíróságok nem hivatkozhatnak hivatalból az uniós jog megsértésére alapított jogalapra, amennyiben a jogalap vizsgálatával fel kellene adniuk a rájuk nézve kötelező passzivitást, túllépnék a felek által körülhatárolt jogvita kereteit, és más tényeket és körülményeket vennének alapul, mint amelyre az említett rendelkezések alkalmazásában érdekelt fél a kérelmét alapított.⁶⁴

157. A nemzeti bíróság hatáskörének ilyen korlátozását az az elv indokolja, miszerint a feleknek kell kezdeményezniük az eljárást, és a bíróság csak kivételes esetekben, közérdekből járhat el hivatalból. Ez az alapelv a védelemhez való jogot védi, és az eljárás szabályos lefolyását biztosítja, különösen azáltal, hogy megóvja az új jogalapok értékelésével szükségszerűen együtt járó késedelemről.⁶⁵

158. Ezeket a megállapításokat olyan eljárásokban tették, amelyek egy állami kötelező biztosítási rendszerbe való besorolást érintették⁶⁶, illetve egy állatjárvány igazolását, amelyre az érintett mezőgazdasági üzem terhére hozott intézkedéseket alapoztak.⁶⁷

159. A legfontosabb eset viszont, amelyben a nemzeti bíróságok ennek ellenére kötelesek valamely, az uniós joggal kapcsolatos kérdést hivatalból vizsgálni, a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló irányelv 6. cikkének (1) bekezdését érinti.⁶⁸ A fogyasztónak a másik szerződő féllel szemben fennálló hátrányos helyzete tekintetében ez a rendelkezés előírja, hogy a tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve. Amint az az ítélkezési gyakorlatból következik, olyan kógens rendelkezésről van szó, amely arra irányul, hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt a szerződő felek egyenlőségét helyreállító, valódi egyensúllyal helyettesítse. E rendelkezés érvényesülésének biztosítása érdekében a Bíróság megállapította, hogy a nemzeti bíróság hivatalból köteles vizsgálni valamely szerződéses feltétel tisztességtelen jellegét.⁶⁹

160. A környezet is védendő, és jelentős közérdek fűződik ahhoz, hogy az uniós jog által megkövetelt környezeti hatásvizsgálatot helyesen végezzék el.

161. A KHV-irányelv azonban nem tartalmaz a tisztességtelen feltételekről szóló irányelv 6. cikkének (1) bekezdéséhez hasonló rendelkezést a környezeti hatásvizsgálat hiányosságainak következményeiről az engedélyek érvényességére nézve. Különösen nem rendelkezik arról, hogy az engedély a környezeti hatásvizsgálat hiányosságai esetén érvénytelen lenne.

162. Itt nem szükséges megválaszolni azt a kérdést, hogy az uniós jog által megkövetelt környezeti hatásvizsgálatról való teljes lemondást esetleg hivatalból kell-e vizsgálni. Mindazonáltal az ilyen vizsgálat fontos alap a környezeti jog által indokolt, valamely tervvel szemben felhozott kifogások megfogalmazásához.

163. Nem tartom azonban szükségesnek, hogy a környezeti hatásvizsgálat *aktualitását* illető kétségeket minden esetben hivatalból vizsgálják. Amennyiben létezik környezeti hatásvizsgálat, az az esetleges felperesek számára elégséges támpontot kell, hogy adjon ahhoz, hogy a vizsgálat esetleges hiányosságait kifogásolják. Ilyen hiányosságok viszonylag könnyen keletkezhetnek az idő múlásával vagy a külső körülmények változásával anélkül is, hogy szükségszerűen további jelentős környezeti hatásokat

64 — A 62. lábjegyzetben hivatkozott Van Schijndel és van Veen ügyben hozott ítélet 22. pontja, valamint a 60. lábjegyzetben hivatkozott Van der Weerd és társai ügyben hozott ítélet 33. pontja.

65 — A 62. lábjegyzetben hivatkozott Van Schijndel és van Veen ügyben hozott ítélet 21. pontja, valamint a 60. lábjegyzetben hivatkozott Van der Weerd és társai ügyben hozott ítélet 35. pontja.

66 — A 62. lábjegyzetben hivatkozott Van Schijndel és van Veen ügyben hozott ítélet.

67 — A 60. lábjegyzetben hivatkozott Van der Weerd és társai ügyben hozott ítélet.

68 — Hivatkozás a 12. lábjegyzetben.

69 — A 12. lábjegyzetben hivatkozott ítéleteken kívül lásd a C-243/08. sz. Pannon GSM ügyben 2009. június 4-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-4713. o.) 22. és azt követő pontjait, valamint a C-40/08. sz. Asturcom Telecomunicaciones ügyben 2009. október 6-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-9579. o.) 30. és azt követő pontjait.

eredményeznének. A kiegészítő vizsgálat végeredményben már akkor szükséges, ha ilyen további hatások lehetségesek. Amennyiben a környezeti hatásvizsgálat aktualitását a bíróságoknak hivatalból kellene vizsgálniuk, súlyos perkockázat keletkezne anélkül, hogy szükségszerűen megfelelő haszon lenne várható a környezet számára. Az aktuális környezeti hatásvizsgálat figyelembevételéhez fűződő közérdek tehát nem esik olyan súllyal latba, amely a hivatalbóli vizsgálatot indokolná. Sokkal inkább elégséges az ilyen kétségeket csak kifejezett kifogások alapján vizsgálni.

164. A mérlegelés más környezeti vonatkozások tekintetében más eredménnyel járhat. Így Križan és társainak érvei szerint kézenfekvő lenne azt vizsgálni, hogy a régi bazini hulladéklerakót a hulladéklerakókról szóló irányelv 14. cikkével összhangban üzemeltetik-e.⁷⁰ A lerakót jelentős egészségügyi veszélyekkel hozzák összefüggésbe. Nem állapítható meg azonban, hogy a régi lerakó működése az alapügy tárgyát képezi.

165. Az új lerakót illetően a legfelsőbb bíróság által szolgáltatott információk alapján nem állapítható meg, hogy azt az alkalmazandó műszaki követelményekkel ellentétesen üzemeltetnék. A régi lerakó további működtetésével szemben tehát az akár a környezetvédelem javulását eredményezhetné.

166. Következésképpen nem látok konkrétan az uniós környezeti jogban rejlő közérdeket ahhoz, hogy a legfelsőbb bíróságot arra kötelezzék, hogy a nemzeti rendelkezésekkel szemben a környezeti hatásvizsgálat aktualitását illető esetleges kétségeket hivatalból vizsgálja.

167. Az uniós joggal kapcsolatos jogkérdéseket azonban a tényleges érvényesülés elve alapján szintén hivatalból kell vizsgálni, ha a feleknek ténylegesen nem volt lehetőségük arra, hogy a szóban forgó rendelkezéseken alapuló indokra valamely nemzeti bíróság előtt hivatkozzanak.⁷¹

168. Amennyiben a legfelsőbb bíróság által az Ekologická skládka és az engedélyező hatóságok közötti összejátszásra vonatkozóan felhozott támpontokból⁷² valóban a tényleges érvényesülés elvének megsértése következne, akkor is abból kellene kiindulni, hogy Križannak és társainak ténylegesen nem volt lehetőségük arra, hogy a környezeti hatásvizsgálat állítólagosan hiányzó aktualitására a nemzeti bíróságok előtt hivatkozzanak. Ebben az esetben a legfelsőbb bíróság köteles lenne ezt a kérdést hivatalból vizsgálni.

4. A harmadik kérdésre vonatkozó következtetés

169. A harmadik kérdésre tehát a következő választ kell adni:

Amennyiben a KHV-irányelv *ratione temporis* alkalmazandó, a korábban elvégzett környezeti hatásvizsgálat továbbra is érvényes, amennyiben az engedélyezés időpontjában a terv lehetséges jelentős környezeti hatásait helytállóan ismerteti. Annak vizsgálatához, hogy a környezeti feltételek vagy a projekt időközben olyan mértékben változott, hogy más jelentős hátrányos környezeti hatások is lehetségesek, nem feltétlenül szükséges a nyilvánosság részvétele.

Összegeyztethető az uniós joggal, hogy a lerakó integrált építési engedélyének felülvizsgálatával kapcsolatos bírósági eljárásból kizárják az előzetesen elvégzett környezeti hatásvizsgálat aktualitásának vizsgálatát, és azt külön jogorvoslati eljárásra utalják, ha a jogorvoslat ezen elkülönítése által nem tesz gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehezzé az integrált engedély bírósági felülvizsgálatát a környezeti hatásvizsgálat tekintetében. Amennyiben a jogorvoslat kialakítása vagy alkalmazása ezeknek

70 — Lásd a C-331/11. sz., Bizottság kontra Szlovákia ügyben (HL 2011. C 28., 4. o.) folyamatban lévő eljárást egy Žilina–Považský Chlmec-i lerakóval kapcsolatban.

71 — Lásd a 60. lábjegyzetben hivatkozott Van der Weerd és társai ügyben hozott ítélet 40. és azt követő pontját; lásd a 62. lábjegyzetben hivatkozott Peterbroeck-ügyben hozott ítéletet is.

72 — Lásd a fenti 149. pontot.

a követelményeknek nem tesz eleget, az érintett irányelvek hatékony érvényesülése megköveteli, hogy a későbbi eljárási cselekményekkel kapcsolatos jogvita keretében megvizsgálják a korábbi cselekmények végrehajtása során elkövetett hibákat.

A nemzeti bíróságoknak a környezeti hatásvizsgálat aktualitásának kérdését hivatalból kell vizsgálniuk, amennyiben a jogosultaknak ténylegesen nem volt lehetőségük arra, hogy ezt a kérdést a nemzeti bíróságok előtt felhozzák. Ezt különösen akkor kell megállapítani, ha a jogorvoslat kialakítása vagy alkalmazása nem tesz eleget a tényleges érvényesülés elve követelményeinek.

D – A negyedik kérdésről – ideiglenes intézkedés

170. A negyedik kérdéssel a legfelsőbb bíróság azt szeretné megtudni, hogy a nyilvánosság számára a KIMCS-irányelv és a KHV-irányelv szerint biztosított jogorvoslat magában foglalja-e azt a lehetőséget, hogy a nemzeti jog szerinti közigazgatási vagy bírósági intézkedés ideiglenes elrendelését (például az integrált határozat végrehajtásának bírósági felfüggesztését) kérjék, amely átmenetileg, azaz az érdemi határozat meghozataláig lehetővé teszi, hogy valamely tervezett létesítmény megvalósítását felfüggeszessék.

171. Sem a KIMCS-irányelv, sem a KHV-irányelv nem ír elő ideiglenes intézkedéseket, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azonban az uniós jog szerint megítélendő jogvitában eljáró bíróság számára az uniós jog alapján felhívott jogok létezésére vonatkozóan meghozandó határozat teljes hatékonysága érdekében biztosítani kell, hogy lehetséges legyen ideiglenes intézkedések elrendelésére.⁷³

172. Ez a kötelezettség az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében elismert hatékony jogorvoslathoz való jog kifejeződése, amelyet a tagállamoknak az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második mondata szerint biztosítaniuk kell.

173. Egyébként az aarhusi egyezmény 9. cikkének (4) bekezdése, amelyet a KIMCS-irányelv és a KHV-irányelv értelmezése során figyelembe kell venni⁷⁴, szintén megköveteli, hogy az ezen irányelvek szerinti jogorvoslat megfelelő ideiglenes intézkedéseket tegyen lehetővé.

174. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik a legfelsőbb bíróság kétsége azt illetően is, hogy az ideiglenes intézkedéssel érintett felet az intézkedés meghozatala előtt meg kell-e hallgatni.

175. E tekintetben a tisztességes eljárás elvét kell figyelembe venni, amely magában foglalja a meghallgatáshoz való jogot.⁷⁵ Jóllehet a meghallgatáshoz való jog érvényesülésének konkrét módjai a határozathozatal sürgőssége szerint változhatnak, e jog bármely korlátozását megfelelően indokolni kell, és olyan eljárási biztosítékokkal kell körülvenni, amelyek az érintett személynek tényleges lehetőséget biztosítanak a sürgősséggel meghozott intézkedések vitatására.⁷⁶

73 — A C-213/89. sz., Factortame és társai ügyben 1990. június 19-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-2433. o.) 21. pontja, a C-226/99. sz. Siples-ügyben 2001. január 11-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-277. o.) 19. pontja és a C-432/05. sz. Unibet-ügyben 2007. március 13-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-2271. o.) 67. pontja.

74 — Lásd a fenti 78. pontot.

75 — A C-7/98. sz. Krombach-ügyben 2000. március 28-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-1935. o.) 27., valamint 39. és azt követő pontja, a C-341/04. sz. Eurofood IFSC ügyben 2006. május 2-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-3813. o.) 66. pontja és a C-394/07. sz. Gambazzi-ügyben 2009. április 2-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-2563. o.) 28. pontja.

76 — A 75. lábjegyzetben hivatkozott Eurofood IFSC ügyben hozott ítélet és a C-256/09. sz. Purrucker-ügyben 2010. július 15-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-7349. o.) 95. pontja. Lásd az EJEB Micallef kontra Málta ügyben 2009. október 15-én hozott ítéletének (17056/06. sz. panasz) 85. és 86. §-át.

176. A bíróság tehát az ideiglenes intézkedés különleges sürgőssége esetén először lemondhat az összes fél meghallgatásáról⁷⁷, ezt azonban a lehető leghamarabb pótolnia kell⁷⁸, vagy legalább lehetőséget kell adnia arra, hogy az intézkedést gyorsított eljárásban olyan jogorvoslattal megtámadhassák, amely az összes fél számára alkalmat ad észrevételek megtételére.

177. A negyedik kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy a nyilvánosság számára a KIMCS-irányelv és a KHV-irányelv szerint biztosított jogorvoslat magában foglalja annak lehetőségét, hogy ideiglenesen egy nemzeti jog szerinti közigazgatási vagy bírósági intézkedést eszközöljenek ki, amely átmenetileg lehetővé teszi a tervezett létesítmény megvalósításának felfüggesztését. Különösen sürgős esetekben a felek meghallgatásáról le lehet mondani, amennyiben a feleknek lehetőségük van arra, hogy a rendelkezés mielőbbi felülvizsgálatát kieszközöljék.

E – Az ötödik kérdésről – a tulajdonvédelem terjedelme

178. Az ötödik kérdéssel a legfelsőbb bíróság azt szeretné megtudni, hogy valamely új létesítményre érvényesen kiadott engedélynek a KIMCS-irányelv, a KHV-irányelv vagy az aarhusi egyezmény 9. cikkének (2) és (4) bekezdése által támasztott követelményeket tiszteletben tartó bírósági megsemmisítése sértheti-e az üzemeltető tulajdonjogát. Különösen arról van szó, hogy milyen arány szükséges a környezetvédelemhez fűződő közérdek és a tulajdon védelméhez fűződő magánjog kiegyensúlyozásához, ha e magánjog tartalma (különösen a használat lehetősége) elkerülhetetlenül az uniós jog által védett környezetre gyakorolt hatáshoz vezet, vagy szükségszerűen ezzel jár.

179. A tulajdont az Alapjogi Charta 17. cikke elismeri, és azt a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata már korábban elismerte. A tulajdonjog azonban korlátozható, amennyiben ezek a korlátozások ténylegesen az Unió elérni kívánt, közérdekű céljait szolgálják, és nem járnak az elérni kívánt cél tekintetében olyan aránytalan és elviselhetetlen beavatkozással, mely az így biztosított jogoknak már magát a tartalmát sértené.⁷⁹

180. Az alapügyben a tulajdon két különböző vonatkozása érintett. Egyrészt a hulladéklerakó céljára szolgáló területen fennálló tulajdon, amelynek használatát az engedélyhez kötöttség korlátozza, másrészt pedig az esetlegesen az engedély által létrehozott azon jog, hogy a területen hulladéklerakót létesítsenek és üzemeltessenek.

181. A lerakó létesítéséhez és üzemeltetéséhez való jog mindazonáltal csak akkor nyerhet tulajdonjogi minőséget, ha az engedély jogorvoslattal már nem támadható meg. Ezt megelőzően ugyanis csak annak valószínűségéről van szó, hogy lerakót lehet létesíteni és üzemeltetni. Pusztán valószínűségek azonban nem részesülnek tulajdonjogi védelemben⁸⁰, legalábbis ha a megvalósulásuk vitatott⁸¹.

182. A hulladéklerakó engedélyhez kötöttsége ezzel szemben korlátozza az érintett területeken fennálló tulajdon használatát.

77 — Lásd a 125/79. sz. Denilauler-ügyben 1980. május 21-én hozott ítélet (EBHT 1980., 1553. o.) 15. pontját.

78 — Közigazgatási intézkedések elfogadásával kapcsolatban szemléletes a C-27/09. P. sz., Franciaország kontra People's Mojahedin Organization of Iran ügyben 2011. december 21-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-13427. o.) 61. pontja. Lásd a TRIPS-egyezmény 50. cikkének (4) bekezdését is.

79 — A C-548/09. P. sz., Bank Melli Iran kontra Tanács ügyben 2011. november 16-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-11381. o.) 114. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, valamint az Alapjogi Charta 17. cikke (1) bekezdésének harmadik mondata.

80 — Lásd a 4/73. sz., Nold kontra Bizottság ügyben 1974. május 14-én hozott ítélet (EBHT 1974., 491. o.) 14. pontját és a C-280/93. sz., Németország kontra Tanács ügyben 1994. október 5-én hozott ítélet (EBHT 1994., I-4973. o.) 79. és azt követő pontját, valamint az EJEB Pine Valley Developements Ltd és társai kontra Írország ügyben 1991. november 29-én hozott ítéletének (12742/87. sz. panasz) 51. §-át.

81 — Az EJEB Anheuser-Busch Inc. kontra Portugália ügyben 2007. január 11-én hozott ítéletének (73049/01. sz. panasz, Recueil des arrêts et décisions 2007-I.) 64. és azt követő §-a.

183. E kötöttség miatt a tervezett használat előtt több közigazgatási eljárást kell lefolytatni. E tekintetben a KHV-irányelvnek biztosítania kell, hogy a tervnek a környezetre gyakorolt összes jelentős hatását azonosítsák, és a határozathozatal során figyelembe vegyék. A KIMCS-irányelv pedig arra irányul, hogy minimalizálják a létesítmény környezetre gyakorolt hatásait. Ezenkívül mindkét irányelv megnyitja annak lehetőségét, hogy a határozatok anyagi és eljárási jogszerűségét megtámadhassák.

184. Lehetséges, hogy e rendelkezések alapján bizonyos terveket egyáltalán nem lehet végrehajtani, másokat pedig legalábbis késleltetnek, vagy a kialakításukat korlátozzák.

185. Mindazonáltal a tulajdon e korlátozásai elvileg a környezetvédelem magas szintjéhez fűződő közérdekkel igazolhatók⁸², amely az EUMSZ 191. cikk és az Alapjogi Charta 37. cikke szerint az unió egyik célkitűzése⁸³.

186. A tulajdonhoz való alapvető joggal tehát összeegyeztethető valamely földterület olyan használatának megtiltása, amely túlságosan terheli a környezetet. Annak is megengedhetőnek kell lennie, hogy az olyan terveket, amelyek a környezetet jelentős mértékben terhelhetik, alapos vizsgálatnak vessék alá, mielőtt azokat megvalósíthatják. Nem állapítható meg, hogy a KHV-irányelv, a KIMCS-irányelv vagy az aarhusi egyezmény által támasztott követelmény e tekintetben túlzott lenne.

187. Végül pedig a hatékony jogorvoslathoz való alapvető jog, az Alapjogi Charta 47. cikke megköveteli, hogy a környezetvédelemre vonatkozó indokolt előírások betartását bíróságok felülvizsgálhassák, és adott esetben megsemmisítsenek olyan engedélyeket, amelyek kiadása során ezeket az előírásokat megsértették.

188. Összefoglalásképpen meg kell állapítani, hogy valamely új létesítményre érvényesen kiadott engedélynek a KIMCS-irányelv, a KHV-irányelv vagy az aarhusi egyezmény 9. cikkének (2) és (4) bekezdése által támasztott követelményeket tiszteletben tartó bírósági megsemmisítése nem sérti az üzemeltető tulajdonjogát.

V – Véggöveketek

189. Mindezek alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen határozzon:

1. Valamely tagállam azon bíróságát, amelynek az uniós jog értelmezésével kapcsolatos határozatai ellen nincs jogorvoslati lehetőség, az EUMSZ 267. cikk arra kötelezi, hogy az uniós jognak valamely folyamatban lévő jogvitában történő alkalmazását illető kétség esetén a felek kérelmének hiányában is hivatalból terjesszen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet az Európai Unió Bírósága elé, jöllehet a tagállam alkotmánybírósága a jogvitában már eljár, és felhívta az előbb említett bíróságot, hogy a jogvitában a nemzeti alkotmányjoggal kapcsolatos fejtegetései figyelembevételével határozzon.
2. A nyilvánosságnak a hulladéklerakók integrált engedélyezési eljárásában a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről szóló 2008/1/EK irányelv 15. cikkének (1) bekezdése és V. melléklete szerint hozzáférést kell kapnia az eljárást megelőző, a lerakó helyszínéről szóló határozathoz, amennyiben ezt a hozzáférést nyomós indokok, például üzleti titkok nem zárják ki. Amennyiben az e dokumentumhoz való hozzáférést először elégséges indok nélkül megtagadják,

82 — A 240/83. sz. ADBHU-ügyben 1985. február 7-én hozott ítélet (EBHT 1985., 531. o.) 13. pontja, valamint a C-379/08. és C-380/08. sz., ERG és társai egyesített ügyekben 2010. március 9-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-2007. o.) 81. pontja, és az EJEB Depalle kontra Franciaország ügyben 2010. március 29-én hozott ítéletének (34044/02. sz. panasz) 81. §-a és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, a 80. lábjegyzetben hivatkozott Pine Valley Developements Ltd és társai kontra Írország ügyben hozott ítéletének 57. §-a, valamint a Curmi kontra Málta ügyben 2011. november 22-én hozott ítéletének (2243/10. sz. panasz) 44. §-a.

83 — Lásd az EUSZ (9) preambulumbekendését és az EUMSZ 11. cikket.

ez a hiányosság később a nemzeti jog szerint a közigazgatási eljárásban orvosolható, ha a nyilvánosságot a későbbi hozzáféréssel olyan helyzetbe hozzák, amelyben akkor lett volna, ha a hozzáférést már a kezdetektől fogva biztosították volna.

3. Amennyiben a 2003/35/EK irányelvvel módosított, az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 85/337/EGK irányelv *ratione temporis* alkalmazandó, a korábban elvégzett környezeti hatásvizsgálat továbbra is érvényes, amennyiben az engedélyezés időpontjában a terv lehetséges jelentős környezeti hatásait helytállóan ismerteti. Annak vizsgálatához, hogy a környezeti feltételek vagy a projekt időközben olyan mértékben változott, hogy más jelentős hátrányos környezeti hatások is lehetségesek, nem feltétlenül szükséges a nyilvánosság részvétele.

Összeegyeztethető az uniós joggal, hogy a lerakó integrált építési engedélyének felülvizsgálatával kapcsolatos bírósági eljárásból kizárják az előzetesen elvégzett környezeti hatásvizsgálat aktualitásának vizsgálatát, és azt külön jogorvoslati eljárásra utalják, ha a jogorvoslat ezen elkülönítése által nem tesz gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az integrált engedély bírósági felülvizsgálatát a környezeti hatásvizsgálat tekintetében. Amennyiben a jogorvoslat kialakítása vagy alkalmazása ezeknek a követelményeknek nem tesz eleget, az érintett irányelvek hatékony érvényesülése megköveteli, hogy a későbbi eljárási cselekményekkel kapcsolatos jogvita keretében megvizsgálják a korábbi cselekmények végrehajtása során elkövetett hibákat.

A nemzeti bíróságoknak a környezeti hatásvizsgálat aktualitásának kérdését hivatalból kell vizsgálniuk, amennyiben a jogosultaknak ténylegesen nem volt lehetőségük arra, hogy ezt a kérdést a nemzeti bíróságok előtt felhozzák. Ezt különösen akkor kell megállapítani, ha a jogorvoslat kialakítása vagy alkalmazása nem tesz eleget a tényleges érvényesülés elve követelményeinek.

4. A nyilvánosság számára a 2008/1 irányelv és a 85/337 irányelv szerint biztosított jogorvoslat magában foglalja annak lehetőségét, hogy ideiglenesen egy nemzeti jog szerinti közigazgatási vagy bírósági intézkedést eszközöljenek ki, amely átmenetileg lehetővé teszi a tervezett létesítmény megvalósításának felfüggesztését. Különösen sürgős esetekben a felek meghallgatásáról le lehet mondani, amennyiben a feleknek lehetőségük van arra, hogy a rendelkezés mielőbbi felülvizsgálatát kieszközöljék.
5. Valamely új létesítményre érvényesen kiadott engedélynek a 2008/1 irányelv, a 85/337 irányelv vagy a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló aarhusi egyezmény 9. cikkének (2) és (4) bekezdése által támasztott követelményeket tiszteletben tartó bírósági megsemmisítése nem sérti az üzemeltető tulajdonjogát.